

Riksdagens protokoll

2011/12:60

Tisdagen den 24 januari

Kl. 13.00 – 15.52

Protokoll
2011/12:60

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16, 17 och 18 januari.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Thoralf Alfsson* (SD) av sagt sig uppdragen som suppleant i skatteutskottet, socialutskottet, kulturutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet från och med den 25 januari.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Thoralf Alfsson* som ledamot i skatteutskottet, *Johnny Skalin* som suppleant i finansutskottet, *Margareta Sandstedt* som suppleant i skatteutskottet, socialutskottet och EU-nämnden, *David Lång* som suppleant i skatteutskottet, *Erik Almqvist* som suppleant i socialförsäkringsutskottet, *Richard Jomshof* som suppleant i kulturutskottet och miljö- och jordbruksutskottet samt *Josef Fransson* som suppleant i näringsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda *från och med den 25 januari* till

ledamot i skatteutskottet
Thoralf Alfsson (SD)

suppleant i finansutskottet
Johnny Skalin (SD)

suppleant i skatteutskottet
Margareta Sandstedt (SD)

suppleant i socialutskottet
Margareta Sandstedt (SD)

suppleant i EU-nämnden
Margareta Sandstedt (SD)

suppleant i skatteutskottet
David Lång (SD)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Erik Almqvist (SD)

suppleant i kulturutskottet
Richard Jomshof (SD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Richard Jomshof (SD)

suppleant i näringsutskottet
Josef Fransson (SD)

4 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 26 januari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Annie Lööf (C), statsrådet Stefan Attefall (KD), statsrådet Ulf Kristersson (M), statsrådet Erik Ullenhag (FP) och miljöminister Lena Ek (C).

5 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:

onsdagen den 7 december

fredagen den 9 december

fredagen den 16 december

6 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM86 Direktiv om konsulärt skydd för EU-medborgare utomlands *KOM(2011)881* till utrikesutskottet

2011/12:FPM87 EIT – Europeiska institutet för Innovation och Teknik (2014–2020) KOM(2011)817 och KOM(2011)822 till utbildningsutskottet

2011/12:FPM88 Europeiska gränsövervakningssystemet EUROSUR KOM(2011)873 till justitieukskottet

2011/12:FPM89 Ändring av direktiv om vidareutnyttjande av information från offentliga sektorn KOM(2011)877 till finansutskottet

2011/12:FPM90 Nya direktiv på upphandlingsområdet KOM(2011)895, KOM(2011)896 och KOM(2011)897 till finansutskottet

2011/12:FPM91 Europeiska riskkapitalfonder KOM(2011)860 till finansutskottet

Prot. 2011/12:60
24 januari

7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:192

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:192 Svensk industris framtid
av Carina Adolfsson Elgestam (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 februari 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 20 januari 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:199

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:199 Avsaknaden av åklagare i Skellefteå och Lycksele

av Katarina Köhler (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 februari 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 21 januari 2012

Justitiedepartementet

Beatrice Ask (M)

Enligt uppdrag

Magnus Graner

Statssekreterare

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2011/12:FiU13 och FiU15
Justitieutskottets betänkanden 2011/12:JuU16, JuU9 och JuU12
Socialutskottets betänkanden 2011/12:SoU9 och SoU6
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12:MJU9
Civilutskottets betänkanden 2011/12:CU6 och CU9

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2011/12:162 om fritidspedagogers ansvar och befogenheter

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jabar Amin har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till nödvändiga ändringar i skollagen för att fritidspedagoger även i fortsättningen ska vara ansvariga för verksamheten i fritidshemmen och vilka initiativ jag avser att ta för att kvalitetssäkra fritidshemmen.

I och med den nya skollagen har en rad åtgärder införts för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i fritidshemmet. Fritidshemmets betydelse lyfts fram genom att fritidshemmen nu regleras i ett eget kapitel i skollagen. Även fritidshemmets syfte har förtydligats, där fritidshemmet inte längre bara ska vara ett stöd i elevernas utveckling utan ska stimulera elevernas utveckling och lärande genom att vara ett komplement till skolan. Den nya läroplanen (Lgr 11) gäller därför även för fritidshemmet, vilket markerar samhörigheten mellan skola och fritidshem. Vidare har rektors ansvar för fritidshem tydliggjorts, och det anges i skollagen att huvudmannen har ansvar för elevgrupperns storlek. Dessutom har det införts en bestämmelse om att eleverna ska erbjudas god miljö.

Fru talman! Det är huvudmännen, kommunerna, som har ansvar för kvaliteten i fritidshemmet, och det är på det lokala planet som man avgör vilka resurser som ska tilldelas verksamheten. Vid resursfördelning är det viktigt att man tar hänsyn till skollagens bestämmelse om en god miljö och till betydelsefulla kvalitetsfaktorer som elevgruppernas storlek och sammansättning.

Fritidspedagogerna utför ett viktigt arbete. De bidrar med sin kompetens till att erbjuda eleverna en meningsfull fritid och till att stimulera deras utveckling och lärande. För att stärka det pedagogiska uppdraget i fritidshemmen anges i den nya skollagen att det är lärare eller förskollärare som är behöriga för viss undervisning som ska bedriva undervisningen. I fritidshemmet ska lärare eller förskollärare som har en utbildning med inriktning mot arbete i fritidshem undervisa.

Regeringen har infört en särskild utbildningsinriktning mot arbete i fritidshem inom grundläroutbildningen som nu startat. Fritidspedagoger med en äldre examen som är inriktad mot enbart fritidshem ges från och med nästa år möjlighet att gå en kompletterande utbildning inom Lärarlyftet 2.

Regeringen har som nämnts ovan vidtagit flera åtgärder för att kvalitetssäkra fritidshemmen. Frågan om fritidspedagogernas ansvar för verksamheten i fritidshemmen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma i frågan.

Fru talman! Sedan interpellationen ställdes för snart två månader sedan och svaret formulerades har jag meddelat att vi avser att återkomma med en förändrad bestämmelse som innebär att fritidspedagoger med äldre examen också har rätt att ansvara för undervisning i fritidshemmen.

Anf. 2 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret. I början av december lämnade jag en interpellation där jag frågade om utbildningsministern tänker ändra regelverket för att möjliggöra för fritidspedagoger att även i fortsättningen ansvara för verksamheten inom fritidshemmen.

Några veckor senare meddelade regeringen, efter massiv kritik även utifrån, att man kan tänka sig att ändra i skollagen så att fritidspedagoger självständigt ska kunna ansvara för undervisningen på fritidshemmen. Det var precis det min fråga handlade om. Det är positivt att regeringen har tagit till sig av kritiken och vill ändra i skollagen.

Fru talman! Den 2 mars förra året debatterade vi här i kammaren betänkandet om lärarlegitimation. Vi i Miljöpartiet yrkade avslag på regeringens proposition om lärarlegitimation. Inget annat parti yrkade avslag på propositionen. Vi yrkade inte avslag därför att en lärarlegitimation är dålig i sig – det kan tvärtom vara en bidragande åtgärd för att utveckla skolan – utan vi yrkade avslag eftersom propositionen var ogenomtänkt. Den var ett hastverk och ett lapptäcke med flera brister. Vi yrkade att propositionen skulle skickas tillbaka till regeringen för en omarbetning.

Låt mig visa ett tydligt exempel på hur galet regeringens legitimationsreform slår mot bland annat fritidspedagoger. Jag har fått ett mejl från en tjej som heter Sara Petersson. Det är en studerande som nu i dagarna går färdigt en utbildning vid universitetet i Göteborg.

Hon skriver följande: Jag har samma utbildning, och jag har gått exakt samma kurser som flera andra tjejer som nu ska välja att ta förskollärare som titel. Det kan jag också göra, men jag vill gärna bli fritidspedagog. Det kan jag också bli, och det kan även de andra tjejerna bli, med den utbildning som jag har gått. Dessa kurser på högskolan i Göteborg är samma för vissa av oss. Är det då inte rimligt att jag som har läst samma kurser ska kunna bli legitimerad? Jag har all den kompetens som efterfrågas. Jag har den kompetens som en förskollärare tar med sig nu i januari 2012, och ändå är jag varken behörig eller har kompetens att få lärarlegitimation.

Med anledning av Sara Peterssons nyss upplästa mejl tänker jag passa på att fråga utbildningsministern, och det har jag frågat tidigare, om regeringen är beredd att se över legitimationsfrågan och bevilja även fritidspedagoger rätten till legitimation eller om regeringen tänker fortsätta att neka fritidspedagogerna den rätten.

Anf. 3 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det gläder också mig att ministern har ändrat ståndpunkt till viss del. När vi satt här i kammaren för ett tag sedan och lyssnade på en interpellationsdebatt mellan ministern och Mikael Damberg som handlade just om legitimationen för fritidspedagoger var ministern ganska tydlig med att fritidspedagogerna inte är lärare och inte har den kompetens som lärare har.

Jag skulle vilja fråga ministern om han fortfarande har den inställningen. För att följa upp Jabars fråga: Är det möjligt att ministern tänker ändra sig även när det gäller legitimationen för fritidspedagoger?

Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Låt oss först bara klara ut att vi talar om två olika frågor. Den ena är om fritidspedagoger som har en äldre examen – och med äldre examen menas de examina som utdelats fram till och med nu, alltså innan reformen – ska bli legitimerade. Mitt svar på den frågan var och är: Nej, det är inte regeringens avsikt. Det är lärare som ansvarar för undervisningen i skolan och i förskolan som, om de uppfyller kriterierna, ska vara legitimerade. Fritidspedagoger är inte lärare. Fritidspedagoger har ett mycket viktigt arbete, men de är inte lärare. Regeringen kommer inte att föreslå att fritidspedagoger ska omfattas av lärarlegitimationen.

Det finns en lång rad andra grupper i skolan som också har en lång akademisk utbildning och som inte heller är legitimerade, till exempel syokonsulenter – alltså studie- och yrkesvägledare – skolpsykologer, elevvårdspersonal och så vidare. De har långa akademiska utbildningar bakom sig, men de är inte lärare och omfattas inte av lärarlegitimationen. Fritidspedagoger är inte lärare. Det är en mycket viktig arbetsgrupp, men de är inte lärare och omfattas inte av lärarlegitimationen.

Det är detta som många har varnat för, alltså att legitimerar man en grupp kommer fackförening efter fackförening att vilja att just deras grupp också ska bli legitimerad, men man måste sätta gränser. Lärarlegitimationen omfattar lärare och förskollärare. Det har riksdagen bestämt. Det är precis rätt som sades här att Miljöpartiet var det enda partiet som hade en annan uppfattning när riksdagen fattade detta beslut. Gunilla Svantorps parti och Vänsterpartiet var mycket tydliga med att det ska vara just den här avgränsningen som regeringen föreslog. Ingenting har inträffat som har ändrat detta sedan riksdagen fattade beslutet, utan det vi känner till i dag kände vi också till då.

Det är dock inte detta som interpellationen handlar om, utan den handlar om fritidspedagogernas ansvar för fritidshemmet. Jag tycker, efter att ha analyserat detta under hösten, att det bör ske en justering av lagstiftningen på det sätt som också Jabar Amin, uppfattar jag det som, förespråkar i sin interpellation. Jag meddelade före jul att regeringen kommer att föreslå en sådan förändring. Det innebär att de som har en äldre fritidspedagogexamen inte måste gå en kompletterande utbildning, utan de kan med sin äldre examen vara ansvariga för undervisningen på fritidshemmet och leda fritidshemmets verksamhet. Jag skulle dock säga att det i framtiden är önskvärt att allt fler har undervisningskompetens i ämnen på lågstadiet i kombination med att de samtidigt kan verka på fritidshemmet, därför att det möjliggör så mycket större pedagogiska samordningsfördelar i arbetet mellan skolundervisningen och fritidshemmet. Det är önskvärt men det är inte längre ett krav, utan även de som har en äldre examen får ansvara för detta. Legitimation avser vi inte att införa. Där står vi fast vid det beslut som regeringen och Socialdemokraterna var överens om förra året i riksdagen.

Anf. 5 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Utbildningsministern säger att det är flera grupper i skolan som inte får legitimation och tar bland annat syokonsulenter som exempel. Men de andra grupperna förlorar inte rätten att utöva ansvar, vilket ni har föreslagit när det gäller fritidspedagoger. Plötsligt ska de inte få ansvar för att leda den verksamhet som de har lett. Där är det en stor skillnad. Men nu tänker regeringen ändra sig på den punkten, och det är ett glädjande besked.

Vi kan dock notera att regeringen har målat in sig i ett hörn gällande lärarlegitimationen. Man fortsätter att neka fritidspedagogerna lärarlegitimation trots att många av dem har exakt samma utbildning som många förskollärare som nu får legitimation har. Regeringens strategi tycks gå ut på att alla ska vara lärare med inriktning på fritidspedagogik. De som i dag så att säga bara har en fritidspedagogutbildning behöver nu komplettera den genom att läsa in behörighet i praktisk-estetiska ämnen. Inga andra ämnen är möjliga. Det är otänkbart med en fritidspedagog med behörighet i exempelvis matematik i utbildningsministerns värld. Fritidspedagogyrket kan bara kompletteras med praktisk-estetiska ämnen. Bara då blir legitimationen tillgänglig, enligt regeringen. Det är Lärarlyftet 2 som ska lösa alla knutar, anser Utbildningsdepartementet.

Den vidareutbildning som finns i praktisk-estetiska ämnen inom Lärarlyftet 2 handlar om undervisning som bedrivs utifrån kapitel 3 i läroplanen för grundskolan. Om en fritidspedagog läser in denna kompetens blir han eller hon behörig att jobba också med den fritidspedagogiska verksamheten som styrs utifrån kapitel 1 och 2 i samma läroplan.

Det är alltså kompetensen i andra ämnen som ska styra huruvida behörighet och legitimation också ska ges för personalen i fritidshemmen. Min fråga är: I vilken annan del av skolans verksamhet styrs lärarens behörighet på detta sätt? Vad är det som gör en fritidspedagog mer lämpad att ansvara för verksamheten för att han eller hon läser in praktisk-estetiska ämnen i Lärarlyftet, och varför bara dessa ämnen? Vad är det som gör att en fritidspedagog blir en bättre fritidspedagog med praktisk-estetiska ämnen i bagaget men inte med matematik, språk eller geografi?

Jag hoppas att utbildningsministern har möjlighet att svara på de frågeställningarna.

Anf. 6 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Längst ned i interpellationssvaret från Jan Björklund kan man läsa att regeringen har vidtagit flera åtgärder för att kvalitetssäkra fritidshemmen. Då måste jag få ställa en fråga. Är det att kvalitetssäkra fritidshemmen att ge så diffusa signaler att väldigt många människor som har utbildat sig till fritidspedagoger känner att de nog får göra något annat i livet än att fortsätta jobba som fritidspedagog? Det håller i alla fall inte jag med om.

Jan Björklund pratade också om att de som har en äldre examen nu tydligen ska få ansvar men inte bli legitimerade. Jag tycker att det är en väldig inkonsekvens i det. Vi fick i utbildningsutskottet häromdagen en föredragning från Skolverket om att lärarna inte är medvetna om att de kan få legitimation i 14–15 olika ämnen, till exempel för att man har OÄ, orienteringsämnen som det hette på den tiden, i sin utbildning. Nu kan

man alltså få en legitimation i till exempel fysik och kemi som man kanske inte alls har undervisat i.

Å ena sidan säger Jan Björklund okej till att man kan få legitimation för någonting som man kanske aldrig har undervisat i, å andra sidan säger han nej till människor som har en gedigen utbildning och har jobbat i 20–30 år. Det är väldigt inkonsekvent. Vi i Socialdemokraterna sade i vår motion att vi inte ville stoppa lärarlegitimationen men att vi såg detta som ett första steg. Det var vi mycket tydliga med, och vi gav er också i uppdrag att återkomma med förslag, vilket vi ännu inte sett.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag inser att den dag man ska strama upp vilka som får jobba i skolan och inte kommer det vara en rad grupper som plötsligt finner att de gärna vill jobba i skolan men inte har rätt kompetens. Det är det som är hela idén! Vi ska lyfta kvaliteten i skolan! Det finns naturligtvis alla möjliga grupper som tycker att de också borde få vara med.

Det är ju hela idén med legitimationsreformen att det ska bli strängare vilka krav vi ställer på dem som jobbar i skolan, vad de har för utbildning, kompetens och kunnande. Det är ju hela idén!

Jabar Amin argumenterar i sitt senaste inlägg som om vi inte hade förflyttat oss. Det har vi ju. Vi har ju gjort precis den förändring som Jabar Amin efterfrågar, så att de som har fritidspedagogutbildning också av en äldre sort får ansvara för fritidshem. Nu återstår frågan om de också ska legitimeras. Det menar vi att de inte ska. De är inte lärare.

Det är precis rätt som Jabar Amin och Gunilla Svantorp pekar på att vi i Sverige har ett väldigt autonomt högskoleväsen. Lärosätena lägger själva upp utbildningar. En del har säkert gjort så att de lagt ihop förskolläraryrket och fritidspedagogutbildningar. Jag kan inte detaljerna i det brev som Jabar Amin läste upp, men det sannolika är att det handlar om att två personer har gått i samma undervisningsgrupp. I så fall kan ju en sådan person be om att få kvittera ut en förskolläraryrket, så kan han bli legitimerad, om nu legitimationen är det centrala i livet. Då kan man bli det.

Fritidspedagogexamen berättigar inte till legitimation, men om man uppfyller alla krav för en lärarexamen kan man begära ut en sådan. Då får man legitimation.

Det finns väldigt många utbildningsinriktningar på våra universitet och högskolor. När man bestämmer sig för legitimation måste man samtidigt dra en gräns någonstans. Om allt blir legitimerat fyller det ju ingen funktion. Vitsen är att ha väldigt tydliga kompetenskrav. Då är det examen det handlar om. En examen på respektive utbildning är naturligtvis legitimationsgrundande.

OÄ fanns i 70-talets och 80-talets läroplaner. Det var orienteringsämnen – en ämnesbeteckning på sju olika ämnen som hade klumpats ihop. Vi har sedan delat upp det i samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen. Det innefattar ämnena samhällskunskap, historia, geografi, religion, fysik, kemi och biologi. Det är det som ingår i begreppet OÄ. Den som har en behörighet i OÄ från 70-talets lärarutbildning blir i det nya systemet behörig på mellanstadienivå i dessa sju ämnen som ingår i OÄ. Om man sedan har undervisat i detta eller inte har inte med

legitimationen att göra. Legitimationen är ju en bekräftelse på att man har den formella kompetensen.

Man kan bli legitimerad om man har en examen från en lärarutbildning även om man har jobbat med andra saker än att vara i skolan under tio år. Man blir legitimerad trots det, för man har sin examen och sin kompetens. Om ni vill införa krav på ett antal års undervisning också, Gunilla Svantorp, är det bra om du berättar det. Då blir det naturligtvis betydligt färre som blir legitimerade. Jag har dock hittills inte uppfattat att det är det ni vill. Ni har tyckt att bestämmelserna har varit för stränga, inte att de har varit för generösa. Men om ni i Socialdemokraterna efterfrågar en sådan förändring får ni gärna nämna det för lärarkåren, så får vi höra reaktionen.

Anf. 8 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Utbildningsministern talar om kvalitet. Får en fritidspedagog bättre kvalitet eller blir bättre kvalificerad genom att läsa bara estetiska ämnen och inte språk eller andra ämnen? Är det detta ni menar med kvalitet? Du sade samma sak för ungefär två månader sedan, alltså att det är kvaliteten som är viktig. Sedan dess har ni ändrat er. Tack för det!

Det märks att frågan om fritidshemmen och om fritidspedagogernas behörighet har blivit obekvämt för regeringen. Det går inte att förstå vad regeringen egentligen vill ha sagt här.

Jag läste nyligen om ett initiativ där en professor i pedagogik från Stockholms universitet, en lärarutbildare i Jönköping och två experter från Lärarförbundet ska ta fram och konstruera fritidspedagogik som eget skolämne med egen kursplan. Detta är ett alternativt sätt att lösa upp den knut som regeringen har slagit på sig själv i den här frågan.

Om fritidsverksamheten blev eget ämne skulle legitimation kunna ges utan att någon behöver gå omvägen via Lärarlyftet 2. Det skulle också ge en nationell styrning med bättre måluppfyllelse och kvalitet än vad som är i dag.

Min avslutande fråga till utbildningsministern är hur han kommer att ta emot det förslag jag talade om här och vad han och regeringen mer tänker göra för att förbättra kvaliteten i fritidshemmen.

Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Vi gör nu den lagförändring som jag uppfattar att interpellationen handlade om. Jabar Amin kan visst inte riktigt vara glad över att det han vill blir uppfyllt, utan han måste vara kritisk och kritisera det ena efter det andra. Det går tydligen inte att säga: Tack, vad bra! Vi är överens.

Men jag säger det gärna. Vi är överens om det här, och det är bra.

Sedan fyller Jabar Amin på med ytterligare sju frågor om brev jag inte har fått och så vidare. Jag ska besvara dem när jag har fått brevet. Det lovar jag.

Min grundläggande inställning är att den reform som gjordes på 1990-talet där man försökte gifta ihop lågstadiet och fritidshemmen var rätt tänkt. Tidigare var ungarna några timmar på förmiddagen på lågstadiet och sedan gick de ett antal kvarter till en ny byggnad, fritidshemmet, med helt annan personal, och där var de på eftermiddagen innan föräld-

rarna kom och hämtade dem. Det var en ganska konstig samhällsorganisation vi hade. Nu har vi slagit ihop skolan och fritidshemmet. De är under samma tak och i samma byggnader. Ofta är de i olika lokaler i byggnaden, men det är samma rektor som är ansvarig. Jag vill att man jobbar ännu mer intimt.

I tanken med den nya lärarutbildningen ligger att man blir både lågstadielärare och fritidspedagog samtidigt. Läraren och fritidspedagogen är samma person, inte två olika personer. Alla blir inte det, men en del kan välja en sådan utbildningsinriktning, och jag tror att det är klokt för lågstadiets och fritidshemmets framtida utveckling att vi gör så.

Jag uppfattar att de förslag som Jabar Amin nu lägger fram – jag har kanske inte uppfattat dem i detalj – egentligen går ut på att vi ska sträva efter att lågstadieläraren och fritidspedagogen också i framtiden ska vara olika personer. Jag tror att det är dumt att göra så. Nu har vi gjort den här reformen. Sedan måste vi hitta övergångsbestämmelser för alla dem som har en äldre utbildning. Det går alltid att skruva och justera, och vi har just aviserat att vi tänker göra det här. Man kan jobba vidare med detta, men den långsiktiga strävningen bör vara att den person som är fritidspedagog också kan gå in och undervisa i skolämnen i skolan, både för att få en heltidstjänst och för att få ytterligare integrering mellan skolan och fritidshemmet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:171 om riksintag till gymnasium utifrån exemplet Forsmarks skola

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder när det gäller riksrekrytering vid vissa högskoleförberedande gymnasieutbildningar.

Ett viktigt syfte med den nya gymnasieskolan är att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för utbildningar av hög kvalitet i hela landet. Som jag tidigare framhöll i svaret på en fråga från Mikael Oscarsson i november i samma ämne är det regeringens bedömning att programstrukturen i den nya gymnasieskolan bör minska behovet av riksrekryterande gymnasieutbildningar. Av propositionen *Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan* framgår inom vilka områden som regeringen främst sett för sig att riksrekryterande utbildningar kan komma att finnas, nämligen estetiska spetsutbildningar, yrkesutbildningar, idrottsutbildningar vid riks-idrotts-gymnasierna samt för utbildningar med eget examensmål. Det framgår av gymnasieförordningen att riksrekrytering endast ska beslutas för sådana utbildningar. Det är Skolverket som beslutar om riksrekrytering.

Gymnasieskolans högskoleförberedande utbildningar, de teoretiska programmen på gymnasiet, ska samtliga ge en god förberedelse för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Programmen ska ge möjlighet att få behörighet till de utbildningar som ligger närmast programmets huvudsakliga kunskapsområden. Inget lärosäte har i dag krav på kurser utöver de kurser som kan krävas för särskild behörighet. Därför gör rege-

ringen bedömningen att riksrekrytering i regel inte behövs för högskoleförberedande utbildning förutom för de utbildningar jag nyss nämnde.

Jag håller med Mikael Oscarsson om att det är av yttersta vikt att vi utbildar ungdomar som direkt efter gymnasieskolan kan och vill arbeta med energiteknik. Sådana utbildningar kan också genomföras inom ramen för ett yrkesprogram. En sådan yrkesutbildning skulle dessutom kunna ansöka om tillstånd att vara riksrekryterande. Om vissa högskoleförberedande kurser inom matematik, kemi eller fysik behövs för ett specifikt yrkeskunnande finns möjligheten att ansöka om särskild variant inom ett yrkesprogram. I viss utsträckning finns också högskoleförberedande kurser i de nationella yrkesprogrammets kursutbud. Jag vill också nämna att det finns möjlighet att profilera en högskoleförberedande gymnasieutbildning mot energiteknik inom ramen för exempelvis naturvetenskapsprogrammet.

Mikael Oscarsson har även frågat om regeringen avser att vidta åtgärder för att inackorderingsstöd ska kunna ges till elever i vissa fall utan att utbildningen är riksrekryterande. I dag kan endast de elever som blivit mottagna i första hand till en utbildning få inackorderingsstöd. En elev blir förstahandsmottagen till utbildningar som elevens hemkommun erbjuder och till utbildningar som är riksrekryterande. Om hemkommunen inte erbjuder en viss utbildning har eleven också rätt att bli förstahandsmottagen med rätt till ekonomiskt stöd för inackordering hos en huvudman som erbjuder utbildningen om eleven inte kan bo hemma. Regeringen har nyligen beslutat att tillsätta en utredning för att se över studiehjälpen i gymnasieskolan. Inackorderingsbidraget är en del i studiehjälpsystemet, och det ingår i utredarens uppdrag att se över utformningen. Det är viktigt att det är ekonomiskt möjligt för eleven att ibland kunna studera på annan ort.

Regeringen följer uppmärksamt utvecklingen i den reformerade gymnasieskolan.

Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Att vi debatterar den här frågan i dag beror på att jag i min valkrets har Forsmarks kraftverk. Detta gäller särskilt frågan hur personalförsörjningen ska säkras. För detta är Forsmarks skola avgörande, samtidigt som gymnasiereformen nu ser ut att sätta käppar i hjulet.

I regeringens proposition nämns att det behov som framgent kommer att finnas av att kunna inrätta riksrekryterande utbildningar bedöms kunna gälla sådana fall där det finns ett tydligt och väl dokumenterat arbetsmarknadsbehov och ett nationellt intresse som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom riksrekrytering.

Utbildningsministern säger att ”det är av yttersta vikt att vi utbildar ungdomar som direkt efter gymnasieskolan kan och vill arbeta med energiteknik. Sådana utbildningar kan också genomföras inom ramen för ett yrkesprogram.”

Men vi vet också att reformen gör tydlig åtskillnad mellan högskoleförberedande program och yrkesprogram. Jag kan, som nämnts i min interpellation, inte se att de kunskaper som efterfrågas inom kärnenergiområdet skulle rymmas inom ramen för ett yrkesprogram. Detta gäller för de delar av energibranschen som kräver betydligt djupare teoretiska

kunskaper än vad som kan erbjudas eleverna på yrkesprogrammen, till exempel R3-behörigheten med matematik 4, kemi 1 och fysik 2.

Detta gäller även om skolan, som utbildningsministern rekommenderar, skulle ansöka om särskild variant inom ett yrkesprogram. Ungefär en tredjedel av programmet, 2 500 poäng, behöver då bytas ut mot mer naturvetenskapliga alternativt tekniska kunskaper för att uppfylla branschens behov. Dessa elever behöver även läsa kurser där de får tillfälle att öva på avancerade skriv- och talsituationer på såväl svenska som engelska för att klara mer avancerade yrken, till exempel kärnkraftstekniker.

Vad blir egentligen skillnaden mot ett högskoleförberedande program? Och det viktigaste: Hur får den anordnande skolan elever för att söka denna hybridutbildning? Vad blir konsekvensen för elevernas möjlighet att söka till högskolan? Rekommendationen att omforma ett högskoleförberedande program till ett yrkesprogram med särskild variant är för övrigt något som Skolverkets ansvariga avråder från.

Utbildningsministern nämner också att det finns möjlighet att profilera en högskoleförberedande gymnasieutbildning mot energiteknik inom ramen för exempelvis det naturvetenskapliga programmet. Men utanför storstadsområdena, där för övrigt kärnkraftverken är placerade, räcker det inte med att kunna profilera sig, eftersom en profilering i sig inte möjliggör för eleverna att söka till skolan som förstahandssökande. De har därmed inte rätt till inackorderingstillägg.

Det finns dessutom behov av att rekrytera elever från hela landet, eftersom elevunderlaget i det lokala och regionala upptagningsområdet är för litet. Det behövs ett större underlag. Hur ska detta bli möjligt utan rätt till riksrekrytering?

Vad kan utbildningsministern tänka sig göra för att undvika den uppenbara risken för snedrekrytering till högskoleförberedande utbildningar med energiinriktning? Inte ska väl föräldrarnas plånbok avgöra? Borde vi inte kunna erkänna att det har blivit fel och att vi måste rätta till det?

Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det är inte möjligt för mig att stå och diskutera det här. Jag är inte tillräckligt insatt i den exakta avvägningen när det gäller exakt det här programmet på exakt den skola som Mikael Oscarsson tar som utgångspunkt. Ska vi diskutera frågan i riksdagen tror jag att vi får göra det på en mer principiell nivå. Vad ska vara riksrekrytering och inte? Riksdagen har tagit ställning till de regler som nu gäller, och Mikael Oscarsson har tryckt på ja-knappen.

Till att börja med är ordet "riksrekrytering" vilseledande. Varenda skola i Sverige kan vara riksrekryterande. Det finns inga hinder för vilken skola som helst att ta emot elever varifrån som helst i Sverige. Det är bara att ta emot dem. Det finns heller inga hinder för den skola som Mikael Oscarsson talar om. Det är bara att ta emot elever varifrån som helst om de har behörighet att studera.

Vad vi nu talar om är om elevens hemkommun i lag ska åläggas att betala inackorderingsstöd till den mottagande kommunen, i det här fallet Östhammars kommun. Det är en väldigt hög kostnad för en kommun att skicka med ett inackorderingsstöd. Det är ganska dyrt att betala för elevens uppehälle på en helt annan ort.

Ska föräldrarnas plånbok avgöra? Ja, det kan man väl säga att den gör och alltid har gjort. Frågan är när samhället ska gå in och betala inackorderingstillägget. Det är mycket avgränsat. Det skulle fördyra skolväsendet avsevärt om en stor grupp elever skulle studera på annan ort och samhället med automatik skulle vara tvunget att betala inackordering. Det är i mycket få fall samhället betalar inackordering. Det ska vara mycket väl motiverat. Finns utbildningen på elevens hemort betalar man inte inackordering från samhällets sida. Om föräldrarna kan betala – varsågod! Men samhället gör det inte.

Om vi ska ha en förändring på den punkten talar vi förmodligen om många miljarder kronor som ska tillföras inackorderingsstödet och som Oscarsson och hans parti i så fall får kräva i budgetförhandlingen. Det är i så fall det vi talar om.

Ska föräldrarnas plånbok avgöra? Det där argumentet köper jag inte. Det är klart den gör det. Det är därför vi har mycket snäva regler för inackordering. De allra flesta elever som vill studera på annan ort får betala inackordering själva. Det är i ett fåtal fall som samhället betalar.

Vi måste då diskutera när samhället ska gå in och betala. Jag tycker att det är en rimlig avvägning att det ska vara ganska strängt. Finns utbildningen på hemorten eller i det nära området ska inte samhället gå in och betala inackordering. I så fall skulle en betydande del av Sveriges utbildningsbudget gå till detta.

Högskoleförberedande utbildningar finns därför att elever ska förberedas för universitet och högskolor. Det är samma krav i hela Sverige. Det finns ingenting unikt med att bli högskoleförberedd på ett visst ställe och inte på något annat. Behörighetskraven till högskolan är desamma i hela Sverige på varenda högskola. Varför ska man skicka någon till en annan del av Sverige för att studera på en högskoleförberedande utbildning? Man får gärna välja att göra så, men varför samhället skulle betala inackordering är svårförklarat, om man inte tycker att man har jättegott om pengar och vill använda dem till något. Det är därför den här regeln finns.

Med yrkesutbildningar är det annorlunda. Det finns så många olika yrken att det inte är möjligt för varje kommun eller region att upprätthålla alla inneslagna yrkesutbildningar i sitt gymnasieväsen. Det finns yrken som är så udda och ovanliga – men viktiga – att det bara finns ett fåtal utbildningar i Sverige. Då kan det vara motiverat att samhället bekostar inackordering. Men för allmänna generella teoretiska högskoleförberedande utbildningar som ger högskolebehörighet på vartenda universitet och varenda högskola i hela Sverige tycker jag att det är en rimlig avvägning att vi inte betalar inackorderingstillägg till eleverna. Det är den regel som riksdagen i mycket bred enighet har beslutat om.

Jag förstår att en skola som plötsligt inte får alla dessa inackorderingstillägg blir orolig. Men när man väger ihop argumenten finns det ändå skäl för dessa regler, som riksdagen fattat beslut om.

Anf. 13 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Först måste jag konstatera att den gymnasieskola som jag tog som exempel fungerar mycket väl och har utbildat över 1 500 elever och fyllt ett viktigt behov i Sverige. De som kan få inackorderingstillägg även fortsättningsvis är gymnasieskolor som har någon speciell inrikt-

ning, där man utbildar glasblåsare, snöröjare eller något annat. Jag tycker att det fanns anledning att röja upp i den snårskog av gymnasieskolor som fanns, men detta är ett exempel på en skola som fyllde ett behov. Då tycker jag inte att man ska kasta ut barnet med badvattnet.

Jag vill fortsätta med en annan vinkel i frågan. På några branschstödda utbildningar vid högskolan genomförs högskoleutbildningar mot energiområdet mot bakgrund av det stora rekryteringsbehov som kommer att föreligga de närmaste fem åren. Totalt rör det sig om 7 072 personer, enligt branschorganisationen Svensk Energis undersökning från hösten 2011. Främst rör det sig om tekniker, ingenjörer och civilingenjörer.

Från statens eget bolag Vattenfall ser man mycket positivt på Forsmarks skolas ambitioner att med en tydlig energiprofil fortsätta att kunna erbjuda elever från hela landet en högskoleförberedande inriktning med riksintag. Det behov som man ser inom överskådlig tid, minst fem tio år, är mycket stort för branschen och samhället i övrigt inom områdena energi och elkraft.

Vattenfalls egna behov är att det de närmaste fem åren kommer att krävas 1 300 personer. Företagets företrädare tycker att det är naturligt att ha nära kontakter med universitet, högskolor och gymnasieskolor för såväl riksrekryteringsbefrämjande åtgärder som för att säkerställa rekryteringspotentialen.

Man bedriver därför sedan några år en verksamhet under namnet Vattenfallsuniversitetet som just syftar till att via ett antal samarbetsavtal upprätthålla utbildandet av energi- och elkraftsingenjörer på några få platser i landet. Framför allt gäller det Trollhättan, Uppsala och universiteteten längs Norrlandskusten.

Rekryteringen till dessa för företaget och branschen mycket viktiga utbildningar är helt avgörande för dess fortlevnad. Därför ser jag mycket positivt på Forsmarks skolas önskemål om att återfå rätten till riksintag och arbeta vidare med den unika högskoleförberedande inriktningen.

En talesman från Vattenfallsuniversitetet säger: Skolan är i dag den enda i landet som erbjuder en tydlig energiprofil på det högskoleförberedande programmet vilket ger eleverna de bästa förutsättningar att klara av fortsatta studier vid högskoleutbildningarna inom området energi.

Tycker utbildningsministern att det går att bortse från i dag mycket väl fungerande utbildningar av typen Forsmarks skola som under åtskilliga år har levererat välutbildad personal till arbetsmarknaden direkt eller indirekt via de energirelaterade utbildningarna?

Anf. 14 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Högskoleförberedande utbildningar finns för att förbereda för fortsatta högskolestudier. Om man ska gå vidare till Kungliga Tekniska högskolan, civilingenjörsutbildning eller högskoleingenjörsutbildning lär man sig energiteknik på högskolenivå där. Det är så skolsystemet är uppbyggt.

Gymnasiets högskoleförberedande utbildningar ger en grund för att gå vidare till högskolan. I det här fallet ges de mer yrkesspecifika kunskaperna på högskolenivå på högskolan. Det är så utbildningsväsendet är uppbyggt. Om målbilden är att detta är elever som ska ut och jobba på till exempel Forsmarks kraftverk efter gymnasieutbildningen är det en yr-

kesutbildning som ska konstrueras. Då ska man inte göra det i sken av en högskoleförberedande utbildning.

En högskoleförberedande utbildning är till för att eleverna sedan ska gå på högskolan. Där ska de lära sig den mer yrkesspecifika utbildningen. Jag vet inte hur det är i det här fallet. Men Mikael Oscarsson vet bakgrunden till varför bestämmelsen har införts.

Hittar man på en speciell variant på en utbildning kan eleverna plötsligt få inackorderingstillägg. Många elever tycker att det är intressant att få det, och så får hemkommunen bara pröjsa. Det är därför man har varit tvungen att strama upp systemet.

Det betyder inte att utbildningen är dålig. Utan att ha besökt skolan eller studerat den närmare är jag övertygad om att utbildningen säkert är väldigt bra. Men är det högskoleförberedande utbildning är den till för att förbereda för högskolan.

Är det en yrkesutbildning man är ute efter med en speciell nisch som bara finns en i hela Sverige är det en annan sak. Då finns all möjlighet. Det Oscarsson beskriver är att det är en yrkesförberedande utbildning för att jobba på kraftverk. Det är då ett yrkesprogram. Då får de skicka in en ny ansökan, och det kommer säkert att prövas på ett annat sätt.

Om detta är helt avgörande för Vattenfalls personalförsörjning har jag ett förslag till Vattenfall: Det är bara att gå in och betala inackorderingstilläggen. Då får vi se hur avgörande det är. Det är en ganska liten kostnad för Vattenfall. Det är bara att gå in och betala det i så fall om de tycker att det är helt avgörande för deras personalförsörjning.

Som det är upplagt är det såvitt jag förstår bara att köra på med gymnasiet och bedriva utbildningen. Det finns heller inga hinder att rekrytera elever från andra delar av landet till denna utbildning. Men det riksdagen har stramat upp är rätten för elever att få inackorderingstillägg från hemkommunen.

Jag skulle önska att Mikael Oscarsson som liksom jag röstade för förslaget skulle vara beredd att försvara det även när det får viss kritik och inte bara hemfalla till. I min valkrets är det någon som får en konsekvens, och då är jag emot det. Oscarsson har röstat för förslaget: Försvara det!

Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! När vi fattar ett beslut är det också viktigt att se till hur det landar i verkligheten. Det har hänt mer än en gång, Jan Björklund, att vi har fått anledning att justera och se över för att se att vi hamnar rätt.

Varför laga någonting som inte har gått sönder? Detta är en utbildning som har fyllt ett behov i årtionden som fungerar men som är på knäna om vi inte ändrar på de bestämmelser som nu Högskoleverket går efter.

Vattenfall pytsar redan i dag in stora summor pengar och har gjort det under lång tid för att det ska fungera. Detta är en skola som har väldigt goda resultat. Den ligger i täten i hela landet i många jämförelser.

Det är viktigt att se att detta är något som branschen själv efterfrågar. Både jag och utbildningsministern är anhängare av att kärnkraften är viktig för energiförsörjningen. Varannan gång vi tänder ljuset kommer det från kärnkraften.

Det var väldigt viktigt att vi tog bort tankeförbudet. I och med energiöverenskommelsen tog vi bort det hotet mot branschen. Energiöverenskommelsen var väldigt viktig. Men det är också viktigt att vi inte rullar fram nya stenar.

Detta är inte så stort som tankeförbudet. Men det rullar fram onödiga stenar för ett energislag som behövs. Energibranschen är en framtidsbransch. Det finns anledning att titta över detta om det blev lite fel och borde finnas undantag. Är detta en skola som skulle kunna få möjlighet att få riksintag även i framtiden? Det är mitt medskick till skolministern.

Anf. 16 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det regelverk som är beslutat är riktigt. Högskoleförberedande utbildningar är till för att förbereda för högskolan. Oscarsson argumenterar närmast som att detta är en yrkesförberedande utbildning som är maskerad till en högskoleförberedande utbildning. Jag vet inte om det är så.

Är den till för att eleverna ska kunna förbereda sig för högskolan ska de kunna gå utbildningen över hela landet. Sedan läser de energitekniken på högskolan på de tekniska utbildningarna där.

Om den mer är till för att försörja med arbetskraft direkt efter gymnasiet och locka människor till Forsmark för att göra det är det ett annat syfte. Då är det ett yrkesprogram vi talar om. Då bör de ansöka om att få det. Då kommer säkert Skolverket att pröva det på ett annat sätt.

De högskoleförberedande programmen i svensk gymnasieskola är just till för att förbereda för högskolan och inte för att konstruera varianter för att locka till sig elever från hela Sverige, och så ska alla hemkommuner betala inackorderingstillägg. Det är inte därför de finns. De finns för att förbereda elever mer allmänt för högskolan.

De mycket yrkesspecifika inslagen som Mikael Oscarsson talar om leder tanken till att det egentligen är ett yrkesprogram. Då bör det givetvis rubricera sig som det och ansöka som det, och då är regelverket anorlunda.

Man ska kunna gå på vilken gymnasieskola som helst i Sverige och vara förberedd för högskolestudier. Då behövs det inte att staten beordrar kommunerna att betala inackorderingstillägg för detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2011/12:174 om statschefens immunitet

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att på nytt låta utreda och överväga frågan om statschefens immunitet.

Regleringen i regeringsformen innebär att statschefen inte kan åtalas för sina gärningar. Detta gällde även enligt 1809 års regeringsform. Immuniteten omfattar dock inte tvister som rör civilrättens område.

Vid regeringsformens tillkomst 1974 fanns det delade meningar om statschefens immunitet. En majoritet i Grundlagberedningen ansåg att utifrån ett modernt betraktelsesätt borde allmän lag tillämpas fullt ut på

kungens handlade, både som statschef och som privatperson. Flera remissinstanser invände emellertid mot det förslaget och ansåg att immuniteten borde bevaras. Som Lena Olsson noterat tillmötesgick regeringen och riksdagen remissopinionen.

Den straffrättsliga immuniteten är en naturlig byggsten i en monarkisk statsform. Detta är ingenting som är unikt för Sverige.

Även om statschefen genom regeringen i 1974 års regeringsform saknar politisk makt har statschefen kvar funktionen som symbol för riket med ceremoniella och representativa uppgifter. Trots den straffrättsliga immuniteten kan statschefen därför inte agera utan tanke på vilka följder handlandet kan få för förtroendet både för honom eller henne och för landet i stort. I en demokrati som vår har statschefen alltså ett uppdrag som i grunden förutsätter att det finns ett förtroende hos det svenska folket.

Lena Olsson menar att kungens immunitet förefaller obsolet mot bakgrund av de uppgifter som för närvarande cirkulerar i medierna om hans eller hans närmaste vänners kontakter eller eventuella kontakter med gravt kriminella kretsar. Jag har tidigare svarat Lena Olsson att jag inte vill spekulera i mediernas beskrivning av de påstådda kontakterna. Enligt min mening innebär inte de uppgifter som har cirkulerat att det finns anledning att ompröva de skäl som ligger till grund för den nuvarande grundlagsregleringen av statschefens immunitet. Det har inte heller i övrigt framkommit några omständigheter som gör att det står klart att det finns behov av en grundlagsändring. Jag avser därför inte att ta initiativ till att se över frågan om statschefens immunitet.

Anf. 18 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Kungens immunitet bygger på en rättsprincip från 1600-talet, då kungarna var enväldiga. Så fort kungar bröt mot lagen ändrade de också lagen. Det motsvarar inte dagens konstitutionella grunder.

Ministern börjar svaret med att nämna regeringsformens reglering av att statschefen inte kan åtalas och att detta gällde även 1809. Det innefattar inte tvister inom civilrättsområdet. Men ändå – 1809! Det var för drygt 200 år sedan. Det är ett bra tag sedan, eller hur?

Det har i debatten också förekommit felaktiga påståenden från ministern angående immuniteten. Det tycker jag är beklagligt. Jag vill påstå att när det gäller vår kung, vår statschef, finns det en stor politisk beröringsskräck, vilket är beklagligt och förvånande. Jag som ledamot i justitietskottet hör återkommande i olika sammanhang begreppet ”alla är vi lika inför lagen”. Men så är det inte. Vår kung har en exklusiv särställning, och han har straffrättslig åtalsimmunitet som gäller i stort sett alla brott.

Jag tycker att det är märkligt när man i svaret kan läsa att vår kung endast har kvar funktionen som symbol för riket med ceremoniella och representativa uppgifter. Vår kung, tillika statschef, är ordförande i Utrikesnämnden. Jag skulle vilja veta vad ministern kallar detta uppdrag för. Är det ceremoniellt eller sitter han där som symbol?

Ministern tar upp i sitt svar att den straffrättsliga immuniteten är en naturlig byggsten i en monarkisk statsform. Märk väl: Det står *naturlig*. Det står inte modern. Jag vill påpeka att det nu är år 2012. Det är inte

modernt att ha en statschef som har en exklusiv gräddfil där han inte kan ställas till svars för brott som andra. Jag ska ta ett exempel där svenska folket reagerade. En tidning gjorde en undersökning där 78 procent av de tillfrågade ansåg att även kungen skulle kunna dömas för fortkörning – med all rätt, tycker jag.

Att som ministern gör hänvisa till andra länder tycker jag är märkligt i ett land som Sverige, där jämlikhet står högt i kurs och där vi är moderna och ska följa med vår tid. Vi ska gå före och visa vägen. Det förefaller märkligt att regeringen just i denna fråga är omodern och backar in i framtiden. Vi kan mycket väl vara föregångare i denna fråga och se över och utreda hur kungens immunitet åtminstone skulle kunna begränsas.

Ministern tycker att det är bra som det är. Det tycker inte vi i Västerpartiet. Vi tycker att monarkin är förlegad och bör avskaffas; det är ingen hemlis. Men om ni nu så gärna vill behålla denna förlegade modell borde väl ändå immuniteten utredas? Jag hänvisar till en kollega som ministern har i konstitutionsutskottet som säger att man inte behöver laga det som inte är trasigt. Jag skulle vilja rekommendera att man förebygger eventuella skador för framtiden. Annars är det kört om det går sönder.

Ministern hänvisar till att man inte vill göra någonting och att man inte går efter den medierapportering som har skett. Jag tycker att det är synd att man inte granskar detta ordentligt. Polisen kan inte göra det, exempelvis. De är förhindrade att göra det. Därför borde man gå till botten med detta. Det borde både vår regering och vår statschef välkomna.

Anf. 19 MARIANNE BERG (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag har undrat många gånger – och många med mig ställer sig frågan – varför vi i denna riksdag och varför regeringen är så tysta och icke-agerande i frågan om vårt statskick. Det är skrämmande. Varför denna rädsla?

Det finns mycket som saknas i vårt förhållande till vår statschef och vårt kungahus. Det kan bland annat gälla insynen i det apanage kungen årligen får på ca 125 miljoner kronor, varav vi inte har någon som helst insyn i cirka hälften.

Detta är inte okej. Jag anser att dessa former av bidrag bör redovisas helt öppet. Pengarna i apanaget får nämligen inte användas till privata ändamål, utan bara i kungens tjänsteutövning. Om vi inte har någon insyn kan vi inte heller se om allting går rätt och riktigt till. Jag tycker också att det borde vara i kungens eget intresse att kunna redovisa detta så att inga fel uppstår i förhållande till tjänsteutövningen och det privata livet. Jag välkomnar att oppositionen i KU har tagit ett initiativ till att vi ska kunna få större insyn i den del som i dag är slutet för oss. Men det tråkiga är att högern inte har sagt någonting om detta. De anser inte att så bör vara fallet.

Till detta kommer, som grädd på moset, kungens straffrättsliga immunitet. Det är en otroligt förlegad paragraf i vår nuvarande grundlag. I ett samhälle som bygger på demokrati, på alla människors lika värde och på att vi ska ha samma rättigheter som skyldigheter, är det illa, fru talman, att kungen har denna fullständiga immunitet. Det är skrottretande att vi slår oss för bröstet och menar att vi alla är lika inför lagen när vi vet

att så inte är fallet med vår statschef, som kan glida vid sidan av och i princip begå vilket brott som helst utan att bli åtalad.

Det vore på sin plats att åter lyfta frågan om en utredning om kungens immunitet om vi menar allvar med att alla människor ska ha lika värde. Om vi menar det – och om högern menar det – måste ni agera och inte bara sitta tysta och låta som att allting bara ska försvinna. Vi måste utreda det som gäller i dag – att vi har en motorväg där en person, det vill säga kungen, själv kör. Allting annat passeras bara.

Att utreda hur en begränsning av immuniteten skulle kunna utformas är mer än välkommet i en demokrati. Vi bör förändra grundlagen så att vi inte har en person, det vill säga kungen, i det här landet som flyter över alla och i princip allting. Det handlar om kungens fullständiga åtalsimmunitet. Det finns ett undantag, som ministern har varit inne på. Det gäller eventuella civilrättsliga tvister.

Med detta sagt tycker jag att det är otroligt märkligt att en person i det här landet kan placeras på en piedestal, som man i nuläget gör med kungen! Jag förstod av ministerns svar att man inte vill fortsätta utreda detta. Det är totalt stopp från regeringens sida när det gäller att se över frågan och utreda immuniteten.

Men är det verkligen okej att ge ett sådant svar om vi också ska leva upp till att vi har ett modernt, demokratiskt samhälle?

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är ett märkligt statsskick vi har här i Sverige. Jag vill ta ett konkret exempel på hur det går till. För ett par år sedan var kungen ute och körde med sin bil. Om han körde för fort vid det tillfället vet vi inte, men det är omvittnat att han har gjort det vid andra tillfällen. Det hela slutade i alla fall med att en bil framför kungen stannade vid ett övergångsställe för någon som skulle passera över gatan. Då krockade kungen med den bil som stannade. Det man skulle kunna förvänta sig i det här läget är att polisen skulle förhöra kungen som vittne för att höra vad som hänt och för att se om han eventuellt hade begått något brott eller om det var den andres fel eller om det var en olycka.

Ja, man utreder självklart omständigheterna. Men det som hände i det här fallet var att det illa kvickt kom en Säpobil och hämtade upp kungen, som lämnade brottsplatsen. Orsaken till det är att vårt rättssystem är sådant när det gäller kungens åtalsimmunitet att polisen inte ens kan begära att förhöra kungen. Även om kungen inte är misstänkt för ett brott och även om det skulle underlätta om kungen vittnar behöver han inte göra det.

Kungen försvann från platsen. Det som hände när polisen kom var att de förhörde den som hade blivit påkörd, som faktiskt hade stannat, enligt lagen, vid ett övergångsställe. På grund av detta hade den personen blivit påkörd. De förhörde denna person. De gjorde även alkotest och lät honom blåsa i ballongen för att se om han hade alkohol i blodet.

En fråga är kanske om kungen hade alkohol i blodet, om man nu ska gå den vägen.

Ja, det är en fullständigt absurd och vansinnig situation där det är brottsoffret som misstänkliggörs medan kungen inte ens förhörs.

Sedan är det omvittnat att det finns en hel del fall där det är misstanke mot kungen om brott. Det handlar om att han bedriver näringsverksam-

het, bland annat jordbruksverksamhet, i strid med grundlagen. Där står det tydligt att han är statschef dygnet runt och att han inte kan förena det med näringsverksamhet där han tjänar pengar utöver apanaget. Men det fortsätter.

Jag tror att det beror på åtalsimmuniteten. Det finns ingenting man kan göra. Det är ett helt absurt system där den främste företrädaren, som formellt står över riksdagen och regeringen och alla andra, är den som också står över lagen. Det borde väl i så fall vara tvärtom, att man ställer ännu högre krav på den främste företrädaren, som ska vara ett föredöme för oss och som också är vårt ansikte utåt, i Sverige som vår högste representant men även i världen.

Jag vill inte räkna upp alla exempel på misstankar om brott som kungen har varit inblandad i, men det finns en hel del. Jag vill samtidigt säga att man är självklart oskyldig tills man är dömd. Men det finns ingen möjlighet att ens utreda det här eller att ens låta kungen vittna, även om det inte är han som är misstänkt.

Det här handlar inte om kungen som person. Det är mycket möjligt att någon annan skulle kunna vara inblandad i lika många misstankar om brott och att en folkvald representant också skulle kunna vara det. Men den stora skillnaden då är att man kan förhöra personen. Man kan åtala om det finns misstanke om brott, och man kan döma. Avslutningsvis kan man också skilja personen från uppdraget, om det är ett grovt brott.

Man kan inte avsätta kungen som statschef oavsett hur grova brott han begår. Man kan endast avsätta honom om han plötsligt deklarerar att han inte längre är kristen enligt den evangeliska läran.

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det här är en spännande diskussion. Utgångspunkten i de skiljelinjer som finns är naturligtvis att man från Vänsterpartiets sida är mot monarki som princip. Det är klart att då blir allt ett stort problem.

Någon beröringsskräck tycker jag inte man kan tala om när det gäller de här frågorna, utan det handlar om att ta sakfrågorna där de kommer. Jag har i varje fall inga bekymmer med att diskutera det.

Jag tycker att det är viktigt att säga att i Grundlagsutredningens direktiv, som kom 2004 när man skulle göra en samlad översyn av regeringsformen, lämnades uppdrag att göra en samlad översyn. Arbetet skulle koncentreras på att stärka och fördjupa folkstyrelsen, öka medborgarnas förtroende och så vidare.

Den här kommittén fick väldigt vilda ramar och var i princip oförhindrad att ta upp alla frågor som kunde falla inom ramen för de frågeställningar som den skulle se över. Däremot skulle man inte gå in på de grundläggande bestämmelserna om statskicket. Och det förhållandet att Sverige är en monarki omfattades inte av uppdraget. Däremot fanns det naturligtvis full möjlighet att arbeta med frågan om immunitet.

När kommittén valde att föreslå ändrade regler i regeringsformen med anledning av Romstadgan, vilket var en delfråga, gjorde man också rent faktiskt förändringar i regleringen både för statschefen och för andra med roller som åtnjuter viss immunitet enligt regeringsformen. Men man valde att begränsa undantaget till de förpliktelser som följer av samarbetskyldigheten när det gäller Internationella brottmålsdomstolen och

andra internationella domstolar. Några andra förändringar drev man inte fram. Jag tycker att det är viktigt.

Lena Olsson säger så här: Kungen sitter i Utrikesnämnden och är ordförande. Är inte det ett uppdrag där man har inflytande?

Nja, skälet till att kungen finns i Utrikesnämnden är framför allt att det är det organ där kungen får information om frågor som rör utrikes förhållanden. Det är naturligtvis viktigt, eftersom kungen företräder Sverige i många sammanhang utomlands, att han har goda kunskaper och information som rör Sverige i utlandet. Det är den rollen han spelar där. Det fattas ju inte beslut. Han kan inte driva frågor i Utrikesnämnden, utan det är i första hand information som det handlar om.

Hillevi Larsson tar upp exempel och säger så här: Kungen har varit misstänkt för många saker. Men det går inte att utreda.

Det är riktigt. Immunitet innebär att polisen inte kan förhöra eller utreda på vanligt sätt. Så är det. Däremot måste jag säga: Få personer torde vara så otroligt bevakade som just kungen, på alla omöjliga och möjliga sätt. Det är naturligtvis på det sättet att det ligger i kungens intresse att dels följa lagar och regler, dels arbeta för en öppenhet. Annars kan man inte bevara det långsiktiga förtroende som är helt nödvändigt för monarkin i ett längre perspektiv.

Det är också så att om det skulle finnas misstanke om väldigt grov brottslighet finns det faktiskt en riksdag som har möjlighet att i ett kommissionsförfarande eller annat ta itu med utredningar och sådant. Det finns alltså möjligheter även om de är begränsade, om man behöver ifrågasätta det.

Jag tror att man i det här sammanhanget ska vara rak. Jag menar att kungen har en sådan roll och en sådan funktion att risken för att han ska ägna sig åt brottslig verksamhet i en rad fall, som Hillevi Larsson säger, inte är särskilt realistisk. Det är inte särskilt trovärdigt. Det är svårt att komma undan med det. Det undergräver monarkins förtroende och betydelse. Och det skulle naturligtvis innebära stor risk att riksdagen skulle få för sig att ändra statsskicket. Det kan man se. Och det är en viktig sak att det är på det sättet.

Det faktiska problemet är därför relativt litet. Det är viktigt att veta det.

Anf. 22 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Tack för vissa svar som jag får från ministern!

Jag vill säga något när det gäller att kungen sitter i Utrikesnämnden för att få information. Han är fortfarande ordförande i denna utrikesnämnd som i stort sett bara behandlar sekretessfrågor. Jag ser ingenting som skulle kunna förhindra honom att vara väldigt pådrivande i Utrikesnämnden. Då är det liksom fel i svaret, att det är ceremoniellt, att det är symboliskt. Det kan vi plocka bort.

Sedan skulle kungen vara så bevakad att han inte kan göra någonting. Jag måste säga något med den information jag har och som ministern kanske tvivlar på ibland. Det har valsat runt ganska mycket information det senaste året. Jag måste säga att Säpo också har en roll i det här, till exempel om man snabbt åker till en olycksplats där kungen befinner sig och plockar med honom därifrån och ställer andra människor till svars. Det blir jättekonstigt, för man kan inte utreda.

Sedan hänvisar ministern till remissvar, och vi har plockat fram det. Det man kan se är domare, regeringsrättens ledamöter, Svea hovrätt, kammarrätten och Malmö åklagardistrikt. Det är alltså juridiska instanser och myndigheter. Jag kan inte någonstans i detta se att några rörelser med folklig förankring har fått vara remissinstanser när förslaget kom från utredningen som faktiskt tyckte att man skulle begränsa kungens rättsliga immunitet.

Det fanns i alla fall några som tyckte annat, till exempel länsstyrelserna i Uppsala, Hallands och Norrbottens län. Det är alltså inte ett ensidigt remissutlåtande, utan det fanns de som protesterade. Det här var också under den tid då man på gammalt språk kallade länsstyrelserna som nu har varit med som remissinstanser ”konungens befallningshavare”. Det är så gammalmodigt att man nästan blir gråtfärdig.

Det är ingen hemlighet vad vi i Vänsterpartiet tycker, men varför kan man inte titta närmare på den här frågan? Det handlar om allas lika rätt och allas lika värde – du ska göra rätt för du kan kräva, men du är också skyldig att ge någonting. Det borde vi väl ändå kunna åstadkomma i ett demokratiskt samhälle.

Justitieministern vet också hur mycket tid vi lägger ned politiskt på att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Vi lägger ned jättemycket tid och pengar på detta, eftersom vi tycker att den som begår ett brott också ska ställas till svars. Därför går det inte ihop i mitt huvud att vi i Sverige 2012 kan ha en person som i stort sett kan göra vad som helst utan att bli ställd inför rätta. Jag tycker att det är skandalöst.

Anf. 23 MARIANNE BERG (V):

Fru talman! Justitieministern sade i början att är man vänster så är man emot monarkin. Men så är inte fallet. Alla till vänster är inte alls emot monarkin, precis som många till höger inte är emot en republik. Så har vi fått det utklarat. Det är nog lite fifty–fifty där.

I en demokrati och ett modernt samhälle synes det mig väldigt märkligt att man är vid sitt ämbete och till syvende och sist också har full immunitet. Jag förstår att det nu är ett klart nej från regeringens sida när det gäller att se över och utreda kungens straffrättsliga immunitet, vilket jag anser är mycket beklagligt. Men hur ställer sig ministern till att det bara finns ett sätt att avsätta kungen, och det är om han bekänner sig till en annan religion? Inte heller jag vet om jag ska skratta eller gråta åt denna paragraf, för religionsfrihet är verkligen något vi värdesätter i det här landet, och kyrkan är skild från staten sedan flera år.

Jag ställer mig alltså undrande, justitieministern, till hur vi kan ha ett system där kungen kan bryta mot våra lagar, alltså begå brott, och ingenting ska hända. Vi kan bara stå och se på. Men får kungen för sig att bekänna sig till en annan religion eller kanske konvertera till katolicismen, ja, då får han avgå. Det är befängd.

Är det rimligt att det är viktigare för Sverige att behålla kungens trosvärderingar och religion än att utreda kungens straffrättsliga immunitet? För mig är detta i ett nötskal upp- och nedvända världen.

Anf. 24 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Man kan fråga sig hur detta kan förekomma i ett modernt land som Sverige, i en demokrati där vi har kommit så långt i så många

andra frågor. Vi reser ju runt i världen till länder som ännu inte fullt ut har infört demokrati och mänskliga rättigheter. Det vansinniga är att vi väljer att skicka dit en representant som själv inte omfattas av skyldigheter och rättigheter som i ett rättssamhälle.

Åter till frågan om hur det kan komma sig att det är på det här sättet: Det beror på att reglerna kom till redan på medeltiden. Vi har behållit dem, och det är det som är det vansinniga. Det är en sak att man på medeltiden hade den här synen på hur det skulle gå till, men att vi i dag kan acceptera det är fullständigt galet. Dessa regler går hand i hand med att kungafamiljen inte har religionsfrihet. Kungens syskon och barn får inte själva välja äktenskapspartner, och kungen som enda person har åtalsimmunitet.

Jag delar förstås inte kungens åsikt att vi ska ha monarki, men självklart vill han fortsätta på det spåret. Men om kungen vill bevara monarkin tycker jag att det ligger i hans eget intresse att inte låta sig misstänkliggöras utan säga: Jag har ingenting att dölja, och självklart ska det inte råda åtalsimmunitet.

Det är väldigt olämpligt, inte minst när det gäller risken för mutbrott att kungen har åtalsimmunitet. Risken att många skulle vilja muta honom är väldigt stor, kanske för att få kungaglans eller för att ens företag går bättre på det sättet. Det har även varit en del misstankar i den riktningen efter Victorias bröllop.

Jag tycker därför att det ligger i allas intresse att göra någonting åt detta. Svenska folket håller på att tröttna. Förtroendet rasar både för kungen och för monarkin. Det här borde man kunna ändra, även om man ännu inte kan ta tag i monarkin som sådan. Självklart ska kungens åtalsimmunitet slopas.

Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag ska börja med det jag inte fick med i slutet tidigare.

Det praktiska skälet och argumentet för immuniteten som man i sammanhanget kan nämna är naturligtvis att statschefen företräder Sverige och ska fullgöra den funktionen och att det kan anses undergräva möjligheten att klara detta om han ständigt skulle kallas till förhör och utredas. Därför har man sett att andra sätt att ha insyn, pröva och utvärdera ageranden fungerar minst lika bra ur perspektivet att man faktiskt vill att vi ska ha en modern statschef som dessutom är ett föredöme. Det där kan alltid diskuteras, men så är det i alla fall.

Religionsfrågan var uppe år 2000 i samband med separationen mellan kyrkan och staten. Skälet har naturligtvis varit att vi har haft en statskyrka i Sverige. Riksmarskalksämberet hade inga invändningar mot kravet på trosbekännelser, men man behöver inte utesluta att den frågan kan komma att prövas i framtiden.

Jag ser att den här debatten ändå handlar om huruvida man är för monarki eller inte. Mönstren i diskussionen följer detta. Då kan man säga så här att ja, vi har monarki och den bygger på väldigt gamla traditioner. Däremot har vi i Sverige valt att i steg förändra och modernisera monarkin. Det har skett förändringar över tid, och det kommer säkert att vara så även i framtiden.

Jag vill gärna påpeka att vi har monarki i Sverige därför att Sveriges riksdag har bestämt att det så ska vara. Vi har också sett över regerings-

formen i olika omgångar, och det har skett ganska nyligen. Det har alltså funnits möjlighet att lyfta frågan, men det har inte funnits en majoritet för den typ av synpunkter som här framförs. Jag har ingen annan uppfattning än den uppfattning som majoriteten har haft, det vill säga att de regler vi har fungerar.

När det gäller remisshanteringen vid det senaste förslaget om förändringar i grundlagen säger Lena Olsson att det inte var några folkliga remissinstanser som fick yttra sig om det. Hon nämner också att flera domstolar, Högsta domstolen och andra hade synpunkter och att vi också lyssnade på dem. Det förefaller tämligen naturligt att om man har en utredning och ett förslag som rör den svenska konstitutionen så måste domstolarnas synpunkter vara väsentliga i sammanhanget. Det är också så, och det tycker jag är viktigt att säga generellt, att när det gäller remisser angående viktiga förslag över huvud taget så står det var och en fritt att inkomma med synpunkter.

Vad gäller Justitiedepartementet är min bestämda uppfattning att vi faktiskt tar del av och tar intryck också av synpunkter och förslag som kommer från enskilda medborgare och andra som känner att de borde ha varit med. Med remisslistan begär man in synpunkter, men sedan finns det ett stort utrymme för annat.

Sammanfattningsvis tycker jag att vi har regler som väl fungerar i ett modernt samhälle. Jag har inte för avsikt att ta initiativ till några förändringar.

Anf. 26 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Ministern tar återigen upp den symbolfunktion som kungen har. Vi ifrågasätter den i vissa delar. Vi kan ju säga att det finns modernare länder, till exempel USA. En president är ju en högt uppsatt man, inte någon symbol. Ändå var det så att under Watergateskandalen på 70-talet skulle Nixon ställas inför riksrett, men han fegade ur och avgick i stället. Han hade väl tur.

Det är också så att Bill Clinton ställdes inför riksrett och frikändes. Jacques Chirac har nu dömts för att han har haft fiktivt anställda med offentliga medel. Men det har han blivit sedan han avgått som president.

Det är inget nytt, men jag tycker att det är ett mycket modernare sätt än att försvara regler från medeltiden. Man tror inte att det är sant när man hör det, eller hur?

Ministern är så nitisk att hon inte ens kan ge en tummetott för att vi ska titta närmare på den här frågan. Jag säger återigen att folk får sig itutat att alla är vi lika inför lagen, men så är det inte.

Man hade också möjlighet när jag ställde frågan, Beatrice Ask, att tillsätta en sanningskommission. Det är många som skulle ha välkomnat att vi hade tittat på det här. De påstår ju att de hade rent mjöl i påsen. Men det får vi tydligen inte veta.

Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag vidhåller att den här diskussionen kommer utifrån att vi har olika synsätt på vilket statsskick vi ska ha i Sverige. Litet grann tycker jag att Lena Olsson understryker det när hon säger att jag är väldigt nitisk i mitt försvar av monarkin. I debattens inledning fick jag höra

att jag hade beröringsskräck. Det är lite svårt att förena de här olika delarna. Jag har inte svårigheter med det.

Det är ingen tvekan om att monarki har gamla rötter, att det i varje typ av regelverk finns saker som säkert behöver diskuteras och där det finns utrymme för frågor för och emot. Men att komma med exempel utifrån det moderna nyhetsflödet från en rad republiker har inte så mycket med detta att göra. Frågan är så att säga om man vill ha en kung i Sverige eller om man inte vill det.

Om man har en kung i Sverige, och det har vi, och tror att monarkin har fördelar står man för det. Med det sammanhänger vanligtvis också statschefens immunitet. Om vi tittar på andra länder som har valt att behålla sin monarki ser vi att det är så att kungen eller i förekommande fall drottningen inte kan straffas för sina gärningar. Däremot finns det naturligtvis utomordentliga möjligheter att granska deras förehavanden på olika sätt, vilket också görs kontinuerligt.

Jag vill nog också säga att jag tycker att utvecklingen gör att öppenheten har blivit större och att det svenska kungahuset försöker att berätta mer om hur man ser på saker och varför, vilket naturligtvis är någonting som man ska välkomna.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2011/12:187 om bluffakturor

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat mig när jag räknar med att återkomma med förslag på åtgärder som stoppar den kriminella verksamheten med bluffakturor.

Bedrägerier med bluffakturor som vilseleder både privatpersoner och företagare är ett växande problem. År 2007 var antalet anmälningar om bedrägerier med bluffakturor på nivån runt 3 000 ärenden per år, 2011 anmälades närmare 17 000 fall. Den här utvecklingen är naturligtvis inte acceptabel. Det är en dramatisk utveckling som visar att detta är ett stort bekymmer.

Den här typen av bedrägeribrott är oftast kopplad till organiserad brottslighet. Regeringen startade 2007 en omfattande mobilisering mot grov organiserad brottslighet i syfte att bättre använda samhällets samlade resurser för att bekämpa dem som systematiskt och hänsynslöst begår brott.

Underrättelsesamarbetet och de operativa insatserna mot den organiserade brottsligheten har därefter förbättrats avsevärt. Satsningen har medfört att myndigheterna med ökad framgång kommer åt de pengar som har genererats genom organiserad brottslighet.

För att förebygga bluffakturor behöver polisen och andra myndigheter samarbeta också med näringslivet. Ett bra initiativ från näringslivet är den så kallade Varningslistan över oseriösa företag. Den tillsammans med tillhörande rådgivning går att ta del av på Svensk Handels hemsida.

Prot. 2011/12:60
24 januari

Svar på
interpellationer

Rikspolisstyrelsen däremot arbetar tillsammans med Åklagarmyndigheten med att ta fram en nationell handlingsplan för att bekämpa bedrägerier. För att möta de kompetensutmaningar som krävs för att utreda modern bedrägeribrottslighet, oftast i internetmiljö, har Rikspolisstyrelsen också tagit fram en ny utbildning för bedrägeriutredare hösten 2011.

Myndigheterna arbetar med att förbättra förutsättningarna för att förebygga och utreda brottslighet som har koppling till bluffakturor. Jag kommer givetvis att följa det arbetet. Utvecklingen tyder emellertid på att det finns anledning att överväga om rättsväsendet i alla delar är rätt rustat och försett med rätt verktyg för att kunna hantera det ökande problemet med bluffakturor på ett effektivt sätt. Jag kommer därför att ta initiativ till ett arbete som ska ge underlag för att besvara den frågeställningen.

Anf. 29 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Till att börja med vill jag tacka för svaret. Jag har vid upprepade tillfällen i riksdagen tagit upp problemet med bluffakturor. Vid dessa tillfällen har jag av justitieministern fått besked om att åtgärder har vidtagits för att lösa problemen.

I dagarna har det presenterats en rapport som visar att problemen med bluffakturor trots ministrernas försäkringar inte minskar utan i stället ökar på ett högst oroande sätt. År 2006, när den borgerliga alliansregeringen tillträdde, var antalet anmälda fakturor 3 220, enligt Brå. Jag skrev sedan att det i november var 14 924. Det hann bli ungefär 3 000 till på de knappa två månader som var kvar.

Jag har som sagt tagit upp den här frågan ett antal gånger. Varje gång har jag mötts av att ministern har sagt att hon har föreslagit åtgärder, att man håller på att arbeta med åtgärder och att man följer frågan noga. Regeringen, säger ministern i sitt eget svar, startade 2007 en omfattande mobilisering mot grov organiserad brottslighet. Vi kan väl konstatera att det inom det här området inte har gett något som helst resultat.

I ett svar som jag fick för snart ett år sedan säger ministern så här: Under det senaste året har det pågått ett arbete i Justitiedepartementet med att identifiera olika förslag på åtgärder för att se vilka av dessa som efterfrågas av näringslivet. Jag kan konstatera att inget av de eventuella förslagen kan ha kommit i bruk, eftersom det inte har visats några resultat.

Jag kan också, precis som ministern, glädja mig åt att näringslivet har vidtagit ett antal olika åtgärder för att komma åt en del av problemen. Det är inte så speciellt konstigt. Det är ren och skär självbevaringsdrift som gör att det är tvunget att vidta åtgärder.

Vad jag har varit ute efter hela tiden är vad vi från samhällets sida, i det här fallet den lagstiftande församlingen och regeringen, kan vidta för åtgärder för att stödja näringslivet i dess ambition att slippa ifrån problemet. Där har vi misslyckats. Men jag måste säga att det tyngsta ansvaret trots allt ligger hos regeringen och ministern. Hon har i det här fallet till uppgift att inte bara noggrant följa frågan utan också att komma med förslag på olika åtgärder.

Jag kan förstå att det kan vara svårt att vid enstaka tillfällen när det gäller enskilda åtgärder leverera från en dag till en annan, men nu pratar vi om fem år. Då finns inget försvar längre. Vi borde ha fått till riksdagen flera förslag till åtgärder som borde ha varit i funktion för att slippa ifrån

det som har blivit en verklighet. Det handlar inte bara om att personer blir lurade på pengar i slutändan. Det handlar inte bara om att det är brottslingar som tjänar stora pengar – det uppskattas till storleksordningen 1,3 miljarder – utan det handlar om att vi utsätter näringslivet för en icke acceptabel situation som måste åtgärdas.

Prot. 2011/12:60
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 30 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Det är sorgligt att vi ännu inte har fått bukt med problemen med bluffakturor. Ökningen är lavinartad. Men det är glädjande att justitieministern öppnar för en förändring som innebär att vi på allvar kan ta itu med situationen. Men det räcker inte med att rättsväsendet förändras. Så länge informationen och kunskapen inte når ut till de utsatta kommer det fortfarande att finnas människor som drabbas. Företagarna har startat en kampanj på Facebook som heter Bestrid bluffakturorna. Man vill att företagare ska skicka tillbaka icke rättmätiga fakturor. Svensk Handels varningslista är också flitigt använd.

Det är också glädjande att kreditupplysningsbranschen börjat använda sig av en varningslista för att sortera bort och spärra oseriösa betalningskrav så att människor inte får en betalningsanmärkning och därför inte på samma sätt behöver vara rädda för bluffakturorna.

Men informationen måste också nå ut bredare. Konsumentupplysarna runt om i landet behöver synliggöra problemet bättre. Medierna har börjat nysta i problemet men behöver också informera människor om hur de ska ta itu med problemen när de väl har blivit utsatta. Jag själv startade ett företag under min skolgång. Det var inte så länge sedan. Inte någon gång under mina studier, i småföretagar- eller rättskunskap, hanterades problemet med bluffakturor, oskäliga avtalsvillkor eller annat som närmar sig den kategorin.

Här finns ett ansvar att lära ut de kunskaper som behövs för att möta bedragarna. Det gäller också att den information som finns tas till vara av polis och domstolsväsen. En enkel genomgång visar att det femtiotal företag som finns på Svensk Handels varningslista egentligen ägs av en handfull personer. Trots detta lyckas de fortsätta med sin verksamhet.

De poliser jag har talat med kommenterar att det i första hand inte är lagändringar som krävs. Problemet är i stället att det saknas en sammanhållen strategi och en möjlighet att samarbeta i arbetet mot dessa brott över polisdistrikten. Det är oftast svårt att få en helhetsbild av problemen, och det blir svårare att utreda eftersom varje anmäld enskild faktura blir ett ärende. Man får inte en helhetssyn. Det gör också att de ansvariga inte får straff som står i proportion till den skada de åsamkar samhället.

Om ökningen av bluffakturor och telefonbedragare inte hejdas kommer vi snart att se en växande misstro mot att sluta avtal. Avtalsfriheten och tron på andra individer är en grundsten i vårt samhälle, och den skapar mycket gott. Om den tron rubbas genom att brottslingar får sko sig ohämmat kommer vi att få problem som långt överskrider den sektorn. Det är ofta en obehaglig upplevelse för den som blir uppringd, överrumplad och påtvingad något som konsumenten eller företagaren i fråga inte vill ha. Det är ett problem även för de laglydiga företag som erbjuder bra tjänster men som nu blir smutskastade av oseriösa bedragare. De som skickar ut bluffakturor och oseriösa telefonförsäljare är brottslingar. De är bedragare som begår bedrägeri. De ska behandlas som sådana och

lagföras. Det sker inte i tillfredsställande grad i dag. Därför är jag glad över justitieministerns besked om initiativ för att se över bekämpandet av dessa skurkar.

Anf. 31 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Frågan om bluffakturor är något som återkommer med jämna mellanrum. Det är klart att det finns skäl att uppmärksamma när antalet ökar. Det är många som har dessa problem, och det är ofta som småföretagare har anledning att fundera över vilka regler som egentligen gäller och hur de ska agera i den uppkomna situationen.

Kunskap är nyckeln, om man vill tillvarata sina egna intressen. Det har man alla skäl i världen att göra som småföretagare. Man ska använda de pengar som genereras i rörelsen för riktiga saker och inte betala bedragare.

En annan sak som ofta framskymtar i debatten är att det på något sätt skulle vara lagstiftarens ansvar att bevaka allas intressen. Det låter sig inte göras. Bristande förmåga att ta till vara sina egna intressen kommer alltid att vara ett problem för den enskilde, men lagstiftaren kan tillhandahålla de verktyg som behövs så att man kan tillvarata sin rätt.

På det här området menar jag, som många andra, att det finns regler som täcker upp det allra mesta, men det finns samtidigt en omfattande okunskap. Men reglerna kanske inte tillämpas. I den delen är det nog ett polisiärt problem. Jag tror att problemen på sikt är på väg att lösas. Vi känner alla till svårigheter vid yttäckande brottslighet för polismyndigheter att samarbeta sinsemellan. Det kanske inte är naturligt. Möjligen råder den utredning som Polisorganisationskommittén ska lägga fram bot på detta i framtiden.

Jag ska också säga något om den civilrättsliga delen. Ofta väcks förslag och framförs synpunkter på att man borde göra något åt avtalsrätten. Man säger att man borde införa en ångerrätt för näringsidkare. Jag tror att många säger detta i ett välvilligt syfte, men man har inte tänkt på vad det innebär egentligen. I de allra flesta fall har man inte träffat något avtal över huvud taget. Om man då anser sig ha träffat ett avtal, ska man ångra ett avtal som inte har ingåtts? Ja, det är något ologiskt.

Ett avtal bygger på att två parter har samstämmiga partsviljor, man är helt enkelt överens om något. Men bedragaren – den som driver företaget som kanske säljer en företagskatalog eller något liknande – säger att denne ska leverera något men gör inte det. Den som köper ville köpa det som erbjöds, men uppsåtet från bluffföretagaren var att aldrig leverera. Det blir inte heller något avtal. Den som då är drabbad hamnar inte i en bättre situation om företagaren tänker sig att han har ingått ett avtal som inte har ingåtts.

Det andra fallet handlar om avtalsinnehåll. För att ett avtal ska ha träffats ska det också vara ett avtalsinnehåll som båda parter är överens om. Annars blir det en tvist om det.

Det tredje fallet gäller ångerrätten. Hur utövas ångerrätt i andra sammanhang? Jo, man ångrar till näringsidkaren. Hamnar man i en bättre situation som småföretagare om man ska ångra till bluffföretagaren? Jag skulle inte tro det. Det är inte bra lösningar. Det är det polisiära spåret som är det rätta.

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Det allra största problemet i sammanhanget är de företagare som betalar olika former av bluffakturor. De skapar en miljö där det är en lönsam verksamhet. Varför gör de så? Ja, det är fruktan att hamna i olika register, särskilt i Upplysningscentralens eller kronofogdens register. Det påverkar verksamheten så mycket i övrigt för dessa företag, nämligen att det blir svårt att få krediter och så vidare.

Därför måste man alltid säga att det finns ett ansvar för varje person som betalar en bluffaktura. Om man inte gjorde detta skulle inte den här verksamheten finnas.

Jag skulle vilja gå in på en del som statsrådet inte tar upp i sitt i övrigt utmärkta svar på denna viktiga interpellation av Krister Örnfjäder, nämligen kronofogden och Skatteverket. Frukta att hamna i kronofogdens register är en drivkraft att betala saker i ett tidigare led, för att slippa ifrån alltihop. Då måste det ställas ytterligare krav på just Kronofogdemyndigheten, och det ska vara svårt att hamna i kronofogdens register om man inte har goda krav på att verkligen få betalt.

Kronofogdemyndigheten och Skatteverket har haft en mycket omfattande verksamhet när det gäller att bekämpa den organiserade brottslighetens servicefunktion, och den har varit framgångsrik, enligt mitt sätt att se det, Krister Örnfjäder. De ligger inte under Justitiedepartementet utan under Finansdepartementet. En samverkan mellan Kronofogdemyndigheten, polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket och vad det nu kan vara är oändligt viktig.

Jag menar att det är alldeles för lätt för bluffmakare att anhängiggöra sina krav och därigenom få en viss status i kronofogdens register, vilket ger trovärdighet åt det här.

Fru talman! Häleri är ett brott som vi uppmärksammar alltför lite, och just bluffakturorna är ett annat sådant område där lönsamheten är orimligt stor.

Jag menar att ett sätt att minska möjligheterna att komma in i kronofogdens register är att se till att straffbarheten ökar när de här sakerna väl upptäcks. Det handlar inte bara om fängelse utan i hög grad om ett avgiftssystem som fungerar, som är avskräckande för dem som inte har berättigade krav att komma in i kronofogdens register.

Fru talman! När man tittar i kronofogdens ekonomiska räkenskaper kan man notera att betalningsförelägganden – självklart är många sådana berättigade, absolut – ger ett väldigt underskott i den här verksamheten. Det handlar om ungefär 400–500 miljoner per år. Verksamheten med betalningsförelägganden omsätter ungefär 1,4 miljarder per år, och det ligger vid sidan av det ordinarie anslaget. Det ger en dimension åt hur mycket pengar och vilken verksamhet som Kronofogdemyndigheten har att hantera när det gäller betalningsförelägganden.

Det är en uppmaning från mig att statsrådet ytterligare ska prioritera att se till att de som bedriver verksamhet med bluffakturor inte lyckas komma in i kronofogdens register med sina krav.

Anf. 33 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det finns många aspekter på detta. En sak som jag tycker att man ska slå fast är att begreppet bluffakturor är olika företeelser, och det gör att frågan är lite mer komplex. En faktura är inte alltid en faktura,

utan ibland kan en faktura vara ett erbjudande med ett inbetalningskort. Det här är en snårskog. Det komplicerar naturligtvis myndigheternas sätt att utreda olika anmälningar, så det finns en del svårigheter i detta.

Det är naturligtvis inte regeringens fel att det ser ut som det gör och att problemet har blivit större. Det vi ser är förändringar i hur brottsligheten arbetar. Internet och den moderna tekniken erbjuder goda möjligheter, liksom bristen på kunskap om vad som faktiskt gäller och den rädsla som Gunnar Andrén pekar på att hamna i register i onödan.

Många känner inte till att vi redan 2008 fick ändringar när det gäller möjlighet att till exempel få rättelser i kronofogdens register. Enligt den lagen ska Kronofogdemyndigheten på begäran göra rättelser om det blir felaktigheter i registret. Enligt vad de själva säger – jag har ingen anledning att ifrågasätta det – tillämpar man den lagen på ansökningar om betalningsföreläggande som avser så kallade bluffakturor. Det är en viktig möjlighet.

Däremot är det naturligtvis så att både privatpersoner och småföretagare som drabbas av detta får en massa besvär med att hantera det hela. Men jag tror fortfarande att många är rädda och därför betalar fakturor som de inte skulle betala. Därför är det informationsspåret också oerhört centralt.

Ja, det är riktigt att jag har svarat Krister Örnfjäder flera gånger i debatten att man vidtar åtgärder och gör saker. Det har man gjort, och man har blivit bättre. Men som jag konstaterade i mitt svar tycker jag inte att man har blivit tillräckligt mycket bättre. Det är också därför som man själv på Rikspolisstyrelsen har känt att man här måste arbeta fram ett mer sammanhållet program, både för sitt samarbete med andra myndigheter och för att utreda denna typ av brott bättre.

Det handlar både om hur man utreder och om förmågan att följa ärenden över myndighetsgränserna. Vi har fortfarande en organisation med ganska många polismyndigheter, och det ställer till det. Vi har också ett särskilt spår där man nu arbetar för att i särskild ordning utreda ärenden som går över hela landet, och bedrägeri är ett exempel på det. Det görs alltså en del saker. Men jag tycker att det här är så allvarligt att jag överväger att ta ett mer samlat grepp i frågan.

Vad är det då för frågor som departementet har funderat över? Anti Avsan var inne på en del av det. Det är två frågor som har dykt upp. Det är civilrättsliga frågor som har lyfts fram av och till som varande otroligt viktiga. Det ena är att en ansökan om betalningsföreläggande inte automatiskt skulle innebära att man läggs upp eller att det direkt leder till ett betalningsföreläggande, utan det skulle vara någon respit. Det kan ha sin poäng. Men när vi vänder på kuttingen visar det sig att näringslivet vill ha så snabb varning som möjligt om någon möjligen inte är solvent. Det finns alltså två sidor av myntet.

Det andra är, som Anti Avsan var inne på, ångerrätt eller krav på skriftlig accept vid telefonförsäljning. Utöver de argument som Anti Avsan tog upp har vi noterat att näringslivet framhåller att muntliga avtal är en väldigt viktig sak när det gäller att bedriva modernt företagande. Det är inte helt enkelt.

Det är faktiskt på det sättet att vi lyfter upp frågorna och försöker vända och vrida på dem för att se vad man ska göra. Problemet är att det inte finns något enkelt recept. Men vi kommer att ta ytterligare grepp. Vi måste komma åt detta, som tyvärr försätter näringsliv och enskilda människor i väldigt besvärliga situationer, och det är inte acceptabelt.

Anf. 34 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! I det sista kan jag instämna till hundra procent: Det är inte acceptabelt. Att jag har engagerat mig i den här frågan beror helt enkelt på att jag har haft förmånen att komma i kontakt med de verksamheter som till stor del tyvärr är utsatta för det här. Jag har också varit i kontakt med enskilda individer som tyvärr har varit utsatta för det. Det är ingen rolig upplevelse.

Jag sitter ju i näringsutskottet, och när vi ska göra saker för att företagsamhet ska utvecklas i Sverige och försöker lägga fram förslag i form av finansiering, lagstiftning och vad det nu än kan vara för att vi ska få fler företag möter vi företag som säger: Jag har redan ett företag, men nu kanske jag måste sluta med det därför att jag har hamnat i den här situationen.

Ministern ska inte uppfatta det som att jag i första hand är ute efter att kritisera. Vad jag är ute efter är att vi ska lyckas komma åt detta problem, så jag kanske är en av ministrarnas bästa vänner på oppositionssidan i det här jobbet.

Jag ser gärna hur de eventuella initiativen utformas i olika förslag så att jag har möjlighet att tillsammans med de personer som jag har kontakt med kan sätta mig in i det: Är detta verkligen de åtgärder som de har det största behovet av? Jag har inte lösningen på alla dessa problem. Mycket av det som har sagts här av andra kan jag till hundra procent instämna i, för det är den typ av verklighet som finns. Jag tror att jag nämnde i mitt första inlägg att vi är många som måste vara med i jobbet för att se till att lösa detta problem.

Ministern har själv varit ute ett antal gånger som åtminstone jag har lagt märke till och pratat med branschfolk. Det kan ha varit på årsstämmor och på andra sammankomster där man har diskuterat det här problemet. Där har ministern förutskickat att regeringen är engagerad och ska vara med och bidra till att lösa problemet. Då är det klart att frågan hamnar i det knä där det hör hemma, nämligen hos ministern.

Jag har försökt att interpellera och ställa frågor till andra ministrar om detta för att hitta samordningsmöjligheterna. Men ett par av de gångerna har frågan hamnat hos ministern igen, eftersom det är ministern som har det här ansvarsområdet. Ingen ska säga att jag inte har försökt jobba över gränserna.

De synpunkter och exempel som jag har fått del av säger att vi behöver insatser på många håll.

Det jag först tycker att man borde fundera med utgångspunkt från är en kommentar som en kriminalinspektör gjorde i samband med att den situation som var före jul diskuterades. Han sade: De här siffrorna gör mig mörkrädd också. Han trodde nämligen inte att omfattningen var så stor.

Då tänker jag så här: Vänta nu ett tag! Detta är en utveckling som har hållit på ett visst antal år och har vuxit med ett antal tusen varje år. Men han sitter mitt i jobbet och har ingen aning! Min tolkning är alltså att han inte har någon aning om omfattningen, att problemet var så stort.

Där någonstans skulle man kunna börja, för alla polismyndigheter. Ministern sade att man redan har gjort det. Men i december hade i varje fall inte den här polismannen den kunskapen.

Jag får återkomma i nästa inlägg.

Anf. 35 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Vi har hört en del talare som pratar om eget ansvar och så vidare. Ja, det är klart att det inte skulle finnas en marknad om det fanns större kunskap, om alla som får en bluffaktura bestrider och polisanmäler och, om inkasso kopplas in, vågar stå på sig.

Men det krävs väldigt mycket mod för att göra det. Det är inte så himla lätt att ta vara på alla de regler som finns kring företagande, att faktiskt sätta sig in i det och veta vad som gäller. Därför behöver man hjälp och stöd från företagareföreningar, konsumentupplysare och olika myndigheter.

Människor ska inte behöva vara rädda för att hävda sin rätt. Människor ska inte behöva utsättas för brottsförsök dagligen. Hade de varit utsatta för exempelvis andra brottsförsök, som rånförsök, där det också i ganska stor utsträckning handlar om pengar, hade det varit en helt annan situation. Då hade samhället agerat snabbt och kraftfullt.

Det är därför av största vikt att justitieministern inte bara överväger att agera utan faktiskt tar initiativ och agerar både snabbt och kraftfullt, för de här brotten måste vi ta hand om omgående.

Det duger inte att låta 1,3 miljarder kronor, som detta omsätter, hamna i brottslingars fickor. Det är pengar som vi skulle kunna använda oerhört mycket bättre i alla svenska företag för att få igenom nya idéer, ny teknik och nya jobb. Det är pengar som vi kan använda på helt andra sätt, om vi kan slippa den organiserade brottsligheten. Detta är inte knarkligor och mc-gäng, utan det är bluffföretag. Det är företag som säljer påhittade tjänster för att skydda mot bluffföretag, säljer andra bluffföretag.

Det blir oerhört komplext – det har justitieministern rätt i. Men det räcker inte att konstatera att det är komplext, utan vi måste agera, och vi måste börja agera nu.

Anf. 36 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Att detta är ett problem för många vet vi på olika sätt. Jag vet det också eftersom jag har bakgrund som domare i tingsrätt.

Men vad som är viktigt är rädslan för att få en betalningsanmärkning. När det gäller Kronofogdemyndighetens register är det kanske inte några större problem, eftersom tröskeln är högre där. Men i annan kreditupplysningsverksamhet får man lättare en anmärkning.

UC har tagit initiativ till att inte registrera betalningskrav från företag som finns på Svensk Handels svarta lista. Man försöker också få ett gemensamt branschansvarstagande på området, vilket är viktigt.

Jag vill också peka på något annat som kanske inte är så känt. Det finns en rätt till skadestånd. Det är inte bara så att man slipper betala om man inte har ingått ett avtal eller har blivit lurad, utan det finns en bestämmelse i inkassolagen, närmare bestämt 18 §, som ger utrymme för skadestånd också för ideell skada. Den infördes när inkassolagen kom till på 70-talet. Tidigare fick man skadestånd bara om det hade förekommit brott. Detta förutsätter inte brott, inget uppsåt och inte ens vårdslöshet.

Man har gjort en ganska vidsträckt tolkning i praxis av vilka som omfattas av detta. En konkursansökan kan till exempel vara en skadeståndsgrundande inkassoåtgärd. Det kan handla om att personer med anknytning till någon kriminell motorcykelklubb försöker driva in fordringar – men inte har tillstånd till inkassoverksamhet och egentligen inte har med inkassoverksamhet att göra över huvud taget – och därmed gör sig skyldiga till otillbörliga inkassoåtgärder som ger rätt till skadestånd.

Detta är också en möjlighet. Här har företagarorganisationerna en viktig uppgift att informera om alla möjligheter.

Anf. 37 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag uppskattar mycket att statsrådet tog fasta på detta att vi noggrant ska värdera möjligheten att bestrida. Samtidigt bestrider jag inte att det finns en motsättning mellan näringslivets krav på att snabbt få betalt och den bestridandemöjligheten. Men för dem som drabbas är uppenbarligen bestridandemöjligheten en mycket central fråga för att slippa hamna i de privaträttsliga kreditupplysningsregistren och så småningom hos kronofogden, som är en myndighet. Det är lite skillnad på de sakerna.

Jag tror att vi alla, till och med riksdagsledamöter, har varit utsatta för liknande saker, att man till exempel blir tillskickad varor. Det ska man polisanmäla.

En särskild form som har utvecklats väldigt mycket till det sämre är telefonförsäljningen, med muntliga krav. Numera talar lite seriösare företag oftast om att det sker en inspelning av samtalet, så att det finns en dokumentation. Men i många fall, när det kommer olika sorters fakturor, saknas all dokumentation över huvud taget. Det är klart att det är ett väldigt svårt problem.

Det finns många olika saker att gå vidare med. Jag välkomnar därför statsrådets svar att ta ett mer samlat grepp på detta.

Allra sist, fru talman, skulle jag vilja nämna att nyttjandet av personnummer är en särskild svår fråga i dessa sammanhang. Personnumret är så oerhört legitimerande i många sammanhang. Det gör att vi ska vara försiktiga med att utnyttja våra egna personnummer.

Anf. 38 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag verkligen uppskattar Krister Örnfjäders engagemang i frågan. Vi har nog lite vänner rakt över partigränserna i den här frågan, för det är egentligen ingen som tycker att det är vettigt att man på det här sättet lurar enskilda företagare, utan det är ett påtagligt problem som måste åtgärdas.

Det är komplicerat i den meningen att den här typen av brottslighet tar sig lite olika former och att det finns olika aspekter på nästan varenda fråga. Men om alla försöker dra åt ett håll kan vi försöka hitta en väg framåt.

Jag menar att arbetet med ett handlingsprogram inom polisen och ett initiativ på regeringsnivå för att försöka samla ihop de här frågorna ändå är sättet att försöka se vad vi kan göra för att koppla ett bättre grepp.

Jag vill gärna påpeka att just den här typen av brottslighet är ett led i organiserad brottslighet. Krister Örnfjäder nämnde den polisman som inte trodde att omfattningen av bluffakturor var så stor som den är. Det finns säkert många som dess värre inte har det klart för sig. Men jag förväntar mig faktiskt att poliser och framför allt cheferna inom svensk polis håller koll på brottsutvecklingen och försöker utforma verksamheten utifrån hur det faktiskt ser ut.

Detta är ett område där brotten ökar och där vi har stora problem. Det ligger i farans riktning, för det är ett effektivt sätt för grovt kriminella att få in pengar. Man behöver bara fundera över vad de använder pengarna till. Bedrägerier med den typen av fakturor är oerhört enkla. I andra sammanhang har vi callcenterverksamhet och olika typer av snabba kontakter, internet och annat.

Det är svårt att se på ett brev, en trycksak eller en skrivelse som kommer huruvida det är seriöst eller inte. Det är det som är det försåtliga, och det sätts i system och används av kriminella för att ta in pengar. Därför måste vi arbeta över gränserna, samarbeta mellan olika myndigheter och informera om hur det ser ut och vad man själv kan göra.

Om man får en räkning och känner att man inte är skyldig att betala är det förmodligen sant. Då bör man höra varningsklockorna ringa och fundera över om det är en rimlig räkning man fått. Det är svårt, och vi har många, inte bara småföretagare utan också äldre, som blir grundligt lurade eftersom de, skulle jag vilja påstå, ibland är godtrogna och ibland inte informerade om vilket skydd de har att kunna säga ifrån när de tycker att det hela är orättmätigt.

Det finns en sak som jag funderar mycket över; jag borde kanske inte ventilera sådant i riksdagens talarstol, men jag gör det i alla fall. Det här är ju en typ av brottslighet som inte dyker upp varje dag på polisstationen i Sveg, om jag säger så. Säg att det kommer in någon på polisstationen där och förklarar för en polisman att han eller hon blivit utsatt, fått faktura från ett företag. Den typen av anmälan är de inte jättefamiljära med i Sveg. Det kan också gälla andra brott, sådana som har med internet att göra eller annat som hör till den moderna tidens kriminalitet. Där står sedan polismannen och vet inte vad han ska göra.

Jag tycker att man ska tänka i banor av helpdesk för polisen. En polisman ska kunna ringa dit och säga att han inte vet hur han ska hantera den typen av utredning av kriminalitet. Det måste finnas experter. Det måste finnas någonstans att snabbt få experthjälp och ytterligare kompetens på det området. Den kunskapen finns inte på varje enhet, överallt, hela tiden.

Vi får jobba utefter lite olika banor. Jag välkomnar om Krister Örnfjäder och alla andra kommer med bra och konstruktiva förslag till hur vi ska kunna bekämpa den typen av kriminalitet.

Anf. 39 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Beroende på vem jag talar med i den här frågan, om det är polisen eller näringsidkare, får man deras bild av hur deras verklighet ser ut och hur lösningen för dem ska se ut. De har naturligtvis rätt utifrån sin utgångspunkt. Jag kan inte värdera det till hundra procent, men jag kan förutsätta att det kan behövas en mix av de åtgärder som kommer med anledning av synpunkter som de lämnar in.

Det kan innebära att man behöver göra ändringar i lagstiftningen för att på olika sätt göra deras tillvaro tryggare och göra det svårare för dem som begår denna typ av brott. Det kan också vara i kombination med att de personer som vi anställt inom ramen för Myndighetsverket, och som ska hjälpa till att upprätthålla lagar och regelsystem, får den utbildning de behöver.

Det sägs i exempelvis poliskretsar, åtminstone till mig, att den polisutbildning som i dag erbjuds är alldeles för mycket inriktad på ordningspolisverksamhet, alltså att det är för mycket om att komma till rätta med den här typen av brott. Man skulle således behöva ha mer kriminalpolisutbildning, den typen av utbildning. Om jag förstått det rätt har Riksrevisionen före jul lämnat en rapport till regeringen som går i den riktningen.

Det jag är ute efter är helt enkelt att jag gärna vill använda det som ministern skriver i den sista meningen i det skriftliga svaret. Där säger hon nämligen att hon avser att ta initiativ till ett arbete som ska ge underlag för att besvara frågeställningen; frågeställningen är alltså hur man ska motarbeta bluffakturor på ett effektivt sätt. Jag vill gärna se de förslagen så snart som möjligt.

Anf. 40 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det finns säkert mycket att göra när det gäller polisutbildningen. En sak är säker och det är att vi i dag har för få specialister och för lite specialkunskande. Det är därför det visar sig att det är alltmer nödvändigt för polisen att samverka med andra myndigheter och ha en breddad kompetens. Ska man arbeta i den ekonomiska miljön med företagsfrågor och annat är det inte självklart att ordningshållningskompetensen är den mest centrala för att hantera de frågorna.

Ja, vi har fått en granskning från Riksrevisionen, som tittat på rätt många år och har en del synpunkter. Vi har redan agerat för att ta emot mycket av det som där sägs. Vi jobbar just nu med svaret, och det kommer riksdagen att få ta del av. Det är naturligtvis en viktig synpunkt, liksom de andra. Vi går nu igenom dem successivt.

När det gäller bluffakturor och den problematik som vi på ett tydligt sätt blev uppmärksammade på när den senaste brottsstatistiken kom, den för 2011, har jag lyft upp frågan ytterligare och sagt att här får man göra mer än vad som utträttats hittills. Detta säger jag trots att man inom Rikspolisstyrelsen har i gång ett arbete med handlingsplanen, har förstärkt utbildningen av utredare och gör en massa andra saker.

Det är alldeles uppenbart att bluffakturor är ett verktyg som grovt kriminella använder, och det är dessutom lukrativt. Vi måste därför täppa till det, och vi måste vara kreativa för att lyckas med det.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 41 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Gunvor G Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att tillgodose medborgarnas behov av Försäkringskassans tillgänglighet lokalt och av personliga möten som bidrar till ökad samverkan mellan statliga myndigheter. Gunvor G Ericson har samtidigt frågat mig om jag fortfarande drar slutsatsen att det inte behövs ytterligare ekonomiska medel till Försäkringskassan med anledning av riksdagens beslut om tillgänglighet lokalt.

Frågan om tillgänglighet och service är viktig. Personer som har behov av att komma i kontakt med statliga myndigheter ska ha goda förutsättningar att på ett effektivt vis kunna få den kontakt de behöver. Kontakter med myndigheter kan ske på flera olika sätt. Det personliga mötet är ett sådant sätt. Men det är också mycket viktigt att det finns goda möjligheter att kommunicera med myndigheter på andra sätt, till exempel via telefon och internet. Möjligheterna till dialog med myndigheterna via telefon eller internet utvecklas hela tiden, men det betyder inte att det personliga mötet spelat ut sin roll. För många är detta fortfarande av mycket stor vikt.

I interpellationsdebatten i april 2011 diskuterade vi dessa frågor. Att tillhandahålla service med en god tillgänglighet och kvalitet är ett ansvar som ligger på den enskilda myndigheten. Varje myndighet har ett ansvar att utforma service, produkter och tjänster som är användbara för alla och svarar mot olika villkor och behov. Som jag också nämnde i debatten förra året har regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att genomföra en djupgående analys om hur myndighetens olika kundgruppers och medborgarnas servicebehov av Försäkringskassans tjänster kan tillgodoses ändamålsenligt och långsiktigt.

Statskontoret har även fått i uppdrag att ta fram ett underlag om myndigheternas service i samverkan. I uppdraget ingår att kartlägga medborgares och företags behov av service i samverkan samt hur myndigheters service i dag uppfyller dessa behov i hela landet.

Regeringen avser att därefter återkomma i frågan om hur behovet av lokal närvaro kan tillgodoses långsiktigt.

Vad avser frågan om ytterligare resurser till Försäkringskassan med anledning av riksdagens beslut om lokal tillgänglighet har Försäkringskassan fått 190 miljoner kronor för 2013 för att ges förutsättningar att kunna behålla befintliga servicekontor. Vad gäller Försäkringskassans förvaltningsanslag i övrigt för kommande år avser regeringen att återkomma i budgetpropositionen för 2013.

Anf. 42 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Jag tackar för svaret. För att socialförsäkringarna ska fungera krävs att människor har förtroende för dem. Här har Försäkringskassan en central roll, och i regeringens regleringsbrev anges att Försäkringskassan ska ha medborgarnas fulla förtroende och att verksamheten ska präglas av god service och hög kvalitet i tillämpningen.

Regeringen har dessutom gett Försäkringskassan i uppdrag att redovisa hur förtroendet ska kunna förbättras. Därför är det förvånande att socialförsäkringsministern inte kommenterar det faktum att det nu blir färre platser där människor kan besöka kassan. Internet kan inte alltid ersätta att man får träffa en person, och socialförsäkringsministern uttryckte att det personliga mötet är viktigt.

För nästan ett år sedan beslutade riksdagen efter ett utskottsinitiativ från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att regeringen ska återkomma med förslag som tillgodoser medborgarnas behov av Försäkringskassans tillgänglighet för personliga möten och som bidrar till ökad samverkan mellan statliga myndigheter.

Bakgrunden till initiativet var att Försäkringskassan beslutat att lägga ned servicekontoren för att uppfylla det besparingsbeting man fått av regeringen.

I april förra året ställde jag frågor till ministern om hur riksdagens beslut om lokalservice ska uppfyllas. Efter en fördröjd svarstid fick jag i maj svaret att det inte ska läggas ned några ytterligare servicekontor eller serviceplatser innan analysen, som ministern nu ännu en gång hänvisar till, är klar.

Av interpellationssvaret framgick: ”I avvaktan på att Försäkringskassan genomför den analysen och den långsiktiga lösningen presenterats ges Försäkringskassan i uppdrag att avvakta med att verkställa den åtgärd i myndighetens handlingsplan som handlar om att dra sig ur den service-samverkan som i dag sker vid de så kallade servicekontoren och service-platserna.”

Den 31 januari stänger dock Försäkringskassan kontor runt om i landet.

Jag har låtit riksdagens utredningstjänst sammanställa hur den lokala tillgängligheten har förändrats. När de regionala försäkringskassorna gjordes om till den statliga myndigheten Försäkringskassan 2005 och fram till omorganisationen 2008 fanns det möjlighet till fysiska möten för försäkrade på omkring 300 orter. I december 2011 fanns möjlighet till spontana fysiska möten på 124 orter. Därtill fanns informationsmaterial och möjlighet till blankettmottagning i Arbetsförmedlingens lokaler genom 124 så kallade serviceplatser.

Det har skett en halvering, och Försäkringskassan stänger nu ytterligare 7 lokalkontor och 48 serviceplatser.

Försäkringskassan säger att detta inte berörs av det regeringsuppdrag myndigheten har fått. Antingen har ministern inte varit tydlig mot kassan eller så har kassan missförstått.

Har underhandskontakter tagits som har signalerat att det är okej att stänga dessa enheter trots riksdagens beslut, är min fundering efter att ha hört ministerns svar.

Anf. 43 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Jag tackar för Gunvor G Ericsons visade intresse för att ha det personliga mötet. Det är viktigt för alla statliga myndigheter. Detta belyser också tacknämligt statsrådet i sitt svar, nämligen att regeringens huvudinriktning är att se till att den personliga servicen tillhandahålls. Just därför har man givit uppdrag till två myndigheter att både kort- och långsiktigt utreda detta, och det har diskuterats tidigare.

Jag vill lyfta upp två frågor som jag har haft lite problem med i samband med Gunvor G Ericsons brinnande engagemang i denna fråga. Hur trovärdigt är det från Miljöpartiets sida att man verkligen vill värna de resurser som man säger fattas på Försäkringskassan?

Tittar man på svaret som statsrådet avgivit är 190 miljoner avsatta för att förbättra och garantera servicen i samband med att utredningsförfarandet pågår för att långsiktigt kunna fastställa vad det egentliga behovet kan vara.

Vänsterpartiet har i sin budget satt av 125 miljoner kronor för att behålla servicekontoren som en markering. Det är den beräkning man har gjort från Vänsterpartiet, som förvisso ofta har spenderbyxorna på mer än någon annan.

Här sätter Miljöpartiet av 50 miljoner kronor. Men hör och häpna! Det är enbart till viss del till förbättrad tillgänglighet och service. Huvuddelen går till ökat ansvar för sjuklöner.

Min fråga är: Hur trovärdiga är de uppgifter som Gunvor G Ericson har fått från RUT om man vill bevara vartenda befintligt servicekontor intakt? Räcker verkligen den budgetpost som aviseras i skuggbudgeten från Miljöpartiet? Jag betvivlar det.

Gunvor G Ericson är också gruppledare för sitt parti i riksdagen och borde därför kunna påverka summan och utöka den eller åtminstone förhandla med Vänsterpartiet om vad som är en rimlig ersättning om man vill ha upp den och ta ansvar för kostnadsfördyringen.

Den andra frågan som interpellanten tar upp är nog så viktig. Det gäller förtroendet för myndigheten Försäkringskassan och för socialförsäkringarna på lång sikt. I detta perspektiv undrar jag lite grann. Naturligtvis är det viktigt med den personliga servicen, och regeringen har också ambitionen att se till att det finns en god personlig service när det handlar om Försäkringskassans uppdrag.

När det gäller den långsiktiga trovärdigheten har Gunvor G Ericsons parti tillsammans med de röda varit negativa till den reformering av sjukförsäkringen, bland annat, som vi har iscensatt just för att den ska få en långsiktig trovärdighet.

Såväl den tidigare socialdemokratiska statsministern Göran Persson som den tidigare socialdemokratiska socialministern och utredaren av sjukförsäkringen Anna Hedborg kom fram till att det behövde göras något rätt radikalt eftersom trovärdigheten stod på spel. Som det såg ut tidigare hade vi helt enkelt inte statsfinanser att klara ut sjukförsäkringen.

Min fråga till Gunvor G Ericson är: Hur kan det komma sig att ni å ena sidan lyfter fram den viktiga aspekten av trovärdigheten som handlar om personliga möten, där ni egentligen har en samsyn med regeringen även om regeringen vill utreda detta långsiktigt för att få en ännu säkrare grund för sin finansiering, och samtidigt enträget spjärnar emot de förändringar som vi har gjort med stöd av bland annat de myndigheter som fått titta på oppositionens förslag om att återgå till det gamla och där de inte säger att rättssäkerhet eller annat förefaller vara bättre i den tidigare ordningen, allra minst när det gäller vad man prövas mot för arbetsmarknadsbegrepp när man är långtidssjukskriven? I det arbetet tycker jag inte att Miljöpartiet i så fall ska visa en större trovärdighet att stå för en långsiktig trygghet hos medborgarna att veta att bland annat sjukförsäkringen är långsiktigt hållbar.

Anf. 44 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att vi i grund och botten är överens om att det behövs en kombination av olika former för kontakt och att vi går i en riktning där telefonin och nätet kan fylla flera av de funktioner som förr enbart personliga möten kunde fylla. Däri tror jag att vi är ganska överens och att vi når människor på de sätt som de själva tycker är bäst. Det utesluter inte på något sätt det personliga mötet. Det gäller bara att se till att rätt saker kommer i rätt form.

Det gäller förstås dessutom att ha rätt resurser för allt detta. Inget är lättare än att kräva att vi ska ha ett fysiskt kontor i varenda stadsdel i varje kommun i hela Sverige. En annan sak är att tycka att det är värt de pengar som det skulle kosta. Här tycker jag att Miljöpartiet ska fundera över relationen mellan åsikt och budget.

Statskontoret har precis det uppdrag som vi diskuterar. De ska återkomma inte bara om Försäkringskassan utan om den samlade statliga servicen till medborgarna. Statens ena hand måste rimligen veta vad statens andra hand gör. Här var vi tydliga, och regeringen och riksdag hade exakt samma uppfattning i frågan. Statskontoret ska återkomma med en bild av hur det samlade serviceutbudet ska se ut och hur vi bäst hjälper medborgarna.

Har man sagt detta måste man vara lite noga med de byråkratiska begreppen. Det är servicekontoren, som är en formaliserad samverkan mellan Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten, som inte i förtid får läggas ned eller urholkas till följd av Försäkringskassans ensidiga beslut. Vårt beslut är mycket tydligt, och jag har inga indikationer på att Försäkringskassan inte följer det.

De gamla lokalkontoren, den kontorsstruktur som fanns i länskasorna, har lagts ned kontinuerligt och bland annat övergått i servicekontor. Varken regeringen eller, såvitt jag vet, utskotten har haft några explicita synpunkter på hur Försäkringskassan ska organisera sitt eget kontorsnät. Det har inte heller varit avsikten.

Det finns inget skäl att misstänkliggöra Försäkringskassan för att kringgå de tydliga beslut som är fattade. Tvärtom anstränger de sig för att hjälpa till i Statskontorets arbete att återkomma med en samlad bild av hur vi bäst hjälper medborgarna också i den digitala tidseran.

Anf. 45 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Genom att redovisa hur utvecklingen har sett ut kan vi konstatera att Försäkringskassans lokala kontor har förändrats väldigt mycket trots att man, när man fattade beslut om att förstärka myndigheten, hade ambitionen att göra det möjligt med lokala möten på ganska många orter. Jag delar uppfattningen att det ska gå att nå Försäkringskassan och myndigheter i allmänhet på flera sätt. Jag tror att det är viktigt, men det får inte utesluta det fysiska mötet.

Miljöpartiet vill se en gemensam myndighet för arbetslösa och sjuka och tror att det är mycket bättre med den här samordningen. Det var ju två syften med det beslut som riksdagen fattade. Det handlade både om tillgängligheten för den enskilda individen och om samverkan mellan olika myndigheter. Miljöpartiet ser en vinst med att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och skattemyndigheten ligger på samma ställe så att man kan få hjälp med att snabbare komma tillbaka i arbete.

I interpellationsdebatten i maj sade man: I avvaktan på att Försäkringskassan genomför analysen handlar det om att dra sig ur den service-samverkan som i dag sker vid de så kallade servicekontoren och service-platserna.

Det handlade alltså inte bara om servicekontoren utan också om serviceplatserna. Det är helt riktigt att man stänger lokalkontor, men man stänger också 48 serviceplatser. Det är anledningen till min interpellation i dag. Det finns en oro hos oss i Miljöpartiet när vi ser att Försäkringskassan går lite för snabbt fram. Vi vill invänta den utredning som nu är på gång och som ministern hänvisar till. Det är 55 kontor som försvinner – 7 lokalkontor och 48 serviceplatser.

Miljöpartiets ambition är att det ska kunna ges bra service på flera olika sätt. I vår budget har vi skjutit till pengar. Enligt Försäkringskassan är det framför allt för 2013 som det behövs ytterligare medel. Om Finn Bengtsson läser Miljöpartiets budget ser han att det där finns ytterligare medel för att Försäkringskassan ska kunna säkerställa den lokala tillgängligheten. Det som gör mig bekymrad är att Försäkringskassan tillåts stänga kontor trots att utredningen pågår. I ministerns svar berörs inte det faktum att 48 servicekontor stänger. Jag hade tyckt att det hade varit logiskt att avvakta utredningen.

Man kan ju fundera på hur stor en ort måste vara för att Försäkringskassan ska kunna ge personlig service. I Haninge, till exempel, som har 78 000 invånare har man 150 besök varje dag. De kommer nu att hänvisas till Stockholms city eller Södermalm. I Nynäshamn har man haft ett gemensamt kontor för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det ska nu läggas ned och individerna hänvisas till Södermalm. Det är en dryg timmes resa till närmaste möjliga plats för ett fysiskt möte.

Anf. 46 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! En del av mina frågor till Gunvor G Ericson berörde just trovärdigheten i att man har en finansiering för det behjärtansvärda syfte som man säger sig vilja uppnå. Ministern redogjorde för att regeringen har en trovärdig politik för att långsiktigt titta på detta. Ministern säger också i sitt svar att man anvisar 190 miljoner för 2013 och att man efter det att utredningen har landat får återkomma i nästa budget om förvaltningsanslagets storlek i denna del. Det är så man ansvarsfullt måste förhålla sig till skattebetalarnas pengar, nämligen att få ett riktigt behov utrett.

Det vill inte Miljöpartiet. De vill genast återställa allt och anvisar 50 miljoner kronor. Hör och häpna: Huvuddelen av detta går till ett utökat sjuklöneansvar. Inställningen till Försäkringskassan, sjukförsäkringen och annat i socialförsäkringsprocessen är något som Miljöpartiet och Vänsterpartiet har kunnat diskutera. Nu säger Vänsterpartiet att man avsätter 125 miljoner kronor enbart för att behålla servicekontoren. Då kvarstår mina frågor till Gunvor G Ericson: Har ni samtalat om detta? Har ni kommit fram till summan 125 miljoner? Har ni en liten del, 50 miljoner, för att uppnå samma etablerade service? Skiljer ni er åt på något sätt? Vill Vänsterpartiet mer?

Är det helt enkelt så att regeringen har den mer korrekta bedömningen, givet det faktum att man har en pågående utredning som landar i ställningstagandet om ett nytt förvaltningsanslag där man kan överväga hur det personliga mötet värnas allra bäst genom att resurser tillförs Försäkringskassan?

Det är lätt att stå här och säga att man ska spendera skattebetalarnas pengar, men när det är så stor skillnad som att ett parti har yrkat på 125 miljoner kronor för en sak och ett annat parti har yrkat på bara en bråkdel, 50 miljoner kronor, för i stort sett samma sak, tycker jag att det är Gunvor G Ericson som ska läsa på.

Anf. 47 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Vissa saker ska kunna skötas digitalt. Man ska kunna nå rätt information, fylla i rätt blankett och kanske skicka in saker via nätet. Vissa saker ska kunna göras per telefon om det krävs förklaringar vid ett samtal. Vissa saker ska kunna göras vid fysiska möten där man träffas och ser varandra i ögonen. Allt har sin giltighet. Både tekniken och människors förväntan när det gäller vad man kan göra själv utvecklas. Riksdagen bör inte skriva i sten hur mötet mellan myndigheter och människor ska ske. Jag tror att svenska myndigheter är hyggligt välkända runt om i världen för ett väsentligt mått av kundanpassning, en vilja att vara i framkant och anpassa sig och inte vara orimligt byråkratiska och svårkommunicerade. Det är en styrka i den svenska myndighetstraditionen. Det bygger på en vilja att snabbt ta till ny teknik och vara effektiv. Man ställer minst lika stora krav på myndigheter som på privata företag. Detta är många länder avundsjuka på när de tittar på hur svenska myndigheter fungerar.

Om vi blickar framåt utan att föregripa den pågående utredningen kan man fråga sig om det verkligen bara är den statliga servicen som då och då kan kräva fysiska samtal. Är det självklart att det gäller just Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och skattemyndigheten? Man kan väl tänka sig att det också gäller Arbetsförmedlingen och kommunala och landstingskommunala myndigheter som har blanketter som kräver förklaringar vid samtal. För de allra flesta människor är ju inte den organiserade staten väsensskild från det man möter hos en kommun. Jag tycker att vi ska tänka större och friare, men med en grundläggande respekt för att det fortfarande finns ett minskande men legitimt behov av att ibland träffas och se varandra i ögonen.

Det finns nu 61 serviceplatser där man bara lämnar ut blanketter. Vecka 49 år 2011 gjorde man en mätning. Varje serviceplats hade mellan 0 och 19 besök. Varje blankett eller besök kostar i snitt 2 000 kronor. Man behöver inte ha obegränsat med pengar för att tycka att det finns bättre sätt att spendera 2 000 kronor på en enskild persons besök än att ha kvar serviceplatser som allt färre använder till allt högre kostnad.

Anf. 48 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Om man från början fyller i en blankett på rätt sätt kan det spara resurser både för Försäkringskassan och för den enskilda individen.

Låt mig ge ett exempel: En person skulle ansöka om att få stöd för att man hade tagit hand om fosterbarn och därmed hade rätt till underhållsstöd. Man går in på Försäkringskassans hemsida och kollar vilken blankett man ska fylla i. Det finns enbart en för separerade föräldrar. Personen ringer till Försäkringskassan och blir efter en stund kopplad till rätt person och får beskedet att man kan använda den blankett som gäller för separerade föräldrar även när man ansöker om särskilt underhållsstöd då barnet inte har någon förälder. Bra! Det tar ungefär en halvtimmes arbetstid.

Personen i fråga fyller i blanketten, skickar in den till Försäkringskassan, och Försäkringskassans handläggare använder arbetstid för att konstatera att blanketten inte är ifylld på rätt sätt. Blanketten skickas tillbaka, individen får fylla i den en gång till, komplettera uppgifter och skicka tillbaka blanketten till Försäkringskassan. Handläggaren måste göra ytterligare en bedömning och konstatera att det inte ska vara denna blankett utan en annan.

Om denna individ i stället hade fått information från början och kunnat fylla i rätt blankett hade arbetstid sparats, och arbetstid är också pengar.

Jag tycker inte heller att man ska kräva att alla servicekontor ska finnas kvar. Men det måste finnas en möjlighet att också få fysiska möten. På en ort där det är nästan 80 000 invånare och 150 besök varje dag är det inte så få.

Jag tror att det finns möjlighet att se effektiviseringsmöjligheter mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Vi har kommit ganska långt med vissa myndigheter. Kommunerna har också haft möjligheter, bland annat med tanken om 24-timmarsmyndigheter.

Låter man invänta detta förslag utan att dra ned på kassans verksamhet direkt tror jag att vi kan nå en bättre lösning än vi har i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2011/12:195 om timvikariers utsatta situation i sjukförsäkringen

Anf. 49 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Lars Mejern Larsson har frågat mig hur jag avser att ta initiativ för att förbättra timvikariers utsatta situation.

Den grundläggande principen i sjukförsäkringen är att försäkringen ger skydd när individen på grund av sjukdom inte kan arbeta. Sedan länge gäller dock att för den som är anställd prövas arbetsförmågan inledningsvis endast i förhållande till det vanliga arbetet. I dessa fall finns även ett arbetsgivaransvar för arbetsanpassning och rehabilitering.

Reglerna är desamma oavsett om det rör sig om en fast eller en tidsbegränsad anställning. Det problem som frågan nu gäller är de anställningar som är av mycket kortvarig natur och där det inte finns något arbetsgivaransvar för arbetsanpassning och rehabilitering.

Den parlamentariska Kommittén om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet, som oftast kallas Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, har till uppgift att se över sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna mot bakgrund av att arbetsmarknaden har ändrat karaktär sedan dessa försäkringars tillkomst.

Anf. 50 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Ett fall som har fått stor uppmärksamhet i medierna hemma i Värmland visar att den som är visstidsanställd under kort tid får vara sjukskriven endast i 15 dagar. Sedan ska den arbetslöse bedömas mot hela arbetsmarknaden. Det är därför som jag har ställt frågan till ministern.

Ministerns svar visar på regeringens inställning till konsekvenserna av den förda politiken. Att som ministern gör och hänvisa till den parlamentariska kommittén är bara ett sätt att undvika att ta ansvar. I svaret hänvisar ministern till att problemet skulle bero på att anställningen är av kort natur och att det inte finns något arbetsgivaransvar för arbetsanpassning och rehabilitering.

Riksdagen har beslutat att korta arbetsgivarnas rehabansvar från 180 dagar till 90 även för den som har en tillsvidareanställning. Den enskilde i det aktuella fallet har sedan 2003 haft anställning och större delen av tiden jobbat 100 procent även om anställningsformen inte har varit tills vidare.

Många med mig anser att det är en uppenbar diskriminering och strider mot regeringens arbetslinje. Det är väl helt orimligt att en person som har arbetat hos samma arbetsgivare sedan 2003 ska prövas mot hela arbetsmarknaden, som i fallet hemma i Värmland, när det för de allra flesta av oss är helt uppenbart att hon kommer att återgå till sin tidigare arbetsplats när hon är friskskriven.

Jag vill påstå att regeringen än en gång har visat på en okänslighet och inkonsekvens när det gäller vardagen för landets löntagare. Hanteringen i detta fall och i många andra fall visar att principer och regeltolkning går före den enskildes möjlighet att återvända till arbetet.

Försäkringskassans personal och dess ledning har vid upprepade tillfällen påtalat orimligheten för den enskilde när regeringen tydligt har höjt kraven på myndigheten.

Fru talman! Jag kan bara tolka ministerns svar som att han inte är villig att ta ansvar och därför inte heller vidtar åtgärder så att de som är visstidsanställda under kort tid får samma trygghet vid sjukskrivning som övriga på arbetsmarknaden.

Regeringens strategi verkar vara att gömma undan alla problem i parlamentariska kommittéer.

Anf. 51 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Jag tackar Lars Mejern Larsson för en viktig interpellation i så måtto att när det handlar om timvikarier bör vi på arbetsmarknaden sträva efter att ha allt fler som har trygga och fasta anställningar. I så måtto är frågan om att värna timvikariernas möjlighet att komma vidare in på arbetsmarknaden viktig.

Man kan samtidigt fråga: Om vi inte ska ha timvikarier, ska alla börja med en fast anställning? Det är en fråga som förtjänar en lite längre diskussion.

Det som denna interpellation handlar om är timvikariernas trygghet vid sjukdom. Då tycker jag att det, precis som ministern anger, är en mycket grannlaga uppgift. Givet hur en arbetsmarknad förändras över tiden är detta någonting som den sittande parlamentariska utredningen i bred parlamentarisk enighet kan diskutera fram den lämpligaste lösningen för, nämligen en ny långsiktigt gällande sjukförsäkring.

Det skulle vara mycket olyckligt om man på grund av en tidningsrubrik om ett fall bygger upp ett lagändringsförslag. Även om man säger att Försäkringskassan internt har riktat kritik mot detta blir jag lite förvånad eftersom jag har andra uppgifter.

Så sent som i dag har jag haft kontakt med Försäkringskassans kundtjänst och ställt frågan: Om jag är visstidsanställd, vad gäller då i förhållande till vilken arbetsmarknad som jag ska prövas mot? Då säger Försäkringskassans handläggare snällt och vänligt att i de fall som man har ett avtal på något sätt med arbetsgivaren som gör att det känns rimligt att detta är en återkommande verksamhet gäller reglerna i princip som för fast anställda, särskilt om man har längre tids avtal, vilket man ska sträva efter. Det är också precis det som nämns i ministerns svar, men som detta fall sägs motsäga.

Samtidigt är det mycket konstigt att utifrån detta tala om att man har en diskrimineringslinje, att man från regeringens sida är passiv och att man inte bevakar sin egen arbetslinje. Det kanske är precis tvärtom, Lars Mejern Larsson. Det kanske är så att den mångfald när det gäller att kunna komma in på arbetsmarknaden och successivt få en fastare anknötning är just det som befrämjar arbetslinjen. Om man i stället sätter upp ett krav på att alla ska ha rätt till fast anställning och att alla ska ha rätt till sjukskrivning, framför allt när det gäller den gamla modellen av den icke reformerade sjukförsäkringen, tror jag inte att vi har någonting värt namnet arbetslinjen.

Anf. 52 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att vi egentligen talar om två olika saker. Man gör inte någon principiell skillnad mellan fast anställda och visstidsanställda. Så länge en person har en anställning på företaget iakttar Försäkringskassan tydlig rättvisa mellan olika människor, det vill säga att det finns ett ansvar hos arbetsgivaren. Personen prövas mot det egna arbetet och inte mot andra arbeten. Men om en person inte har ett arbete framåt i tiden är det klart att han eller hon prövas mot en bredare arbetsmarknad. Så har det alltid varit.

Jag är lite fascinerad över att jag allt oftare möter socialdemokrater här i kammaren som invänder mot hela grunden i den svenska välfärdsmodellen och tror att man med några enkla pennstreck kan göra om allt detta som har fungerat relativt väl, det vill säga generösa system när man inte kan arbeta men betydande fokus på att människor som kan arbeta ska arbeta. Jag tycker att det är lite oroväckande att ni så ofta antyder att ni är emot denna grundtanke.

Den andra frågan som inte nämns men som är lite av samma andas barn är vad man ska få ersättning för om man är sjuk. Då väcks den principiellt viktiga frågan om du har en försäkrad inkomst som du får genom att ha arbetat, det vill säga den inkomst som du har haft och som du därmed försäkras, som en försäkringsavgift. Det är den som du får sjukpenning för.

Eller är det det som vi har som huvudspår i dag i Sverige, att det är den inkomst som du skulle ha fått som du försäkras, den som du inte får för att du är sjuk? Den är försäkrad.

Om du då inte har ett arbete framåt och därmed inte kan visa att du skulle ha haft en inkomst, då blir det svårare att beräkna vilken sjukpenning du skulle få.

Det väcker den principiellt viktiga frågan: Ska vi blicka framåt och ersätta, ge i sjukpenning, de pengar som du inte längre får därför att du är sjuk, eller ska vi blicka bakåt och titta på de pengar du så att säga har tjänat in och som därmed är försäkrade – pengar som din sjukpenning byggs på?

Denna principiellt viktiga fråga sitter man också just nu med i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Det låter enkelt, men frågan är oändligt komplicerad när det kommer till dess konsekvenser – vilka som gynnas och vilka som missgynnas eller vilka principer vi ska ha i den svenska socialförsäkringen.

Jag tycker att det mycket väl är värt att diskutera detta. Jag utesluter inte alls stora förändringar i detta, men det är ett komplicerat bygge. Man ska nog grunda sina reformer på lite mer genomtänkta analyser i stället för att bara läsa om ett exempel i tidningen och komma fram till att regeringen ingenting vill.

Anf. 53 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Här handlar det absolut inte om något enstaka fall; det vill jag direkt klargöra.

Hur tror ministern och Finn Bengtsson att vardagen ser ut för de män och framför allt de kvinnor som jobbar inom offentlig sektor som har visstidsanställning – inom den sektor som man i någon mån kan säga att ministern har ett övergripande ansvar för?

Försäkringskassan hänvisar till en lag i socialförsäkringsbalken där det står att en person som är arbetslös ska bedömas mot den reguljära arbetsmarknaden efter den femtonde sjukdomsdagen.

Är du timvikarie och inte har ett fast schema utan rings in vid behov, som det är för många vikarier, räknas du som arbetslös. Vad Försäkringskassan utgår från är lagstiftning och praxis utifrån ett antal domar om hur man kan bedöma anställningsförhållanden. Men är den visstidsanställda i realiteten arbetslös?

Fackförbundet Kommunal redovisar i sin rapport *Ständigt standby – en rapport om visstidsanställdas villkor* exempelvis följande: Att vara visstidsanställd innebär lägre lön. Att vara visstidsanställd är inget ungdomsfenomen och är betydligt vanligare bland kvinnor. Att vara visstidsanställd innebär svårigheter att planera livet. Med andra ord: Att vara visstidsanställd är inget önsketillstånd.

Fru talman! Jag känner att jag inte bara för ministrerna och Finn Bengtssons skull utan även för alla dem som hemma sitter och tittar på debatten måste återge vad några av de kommunalare som uttalat sig i rapporten säger:

Ibland arbetar jag flera gånger i veckan, ibland jobbar jag inte alls, jag vet aldrig hur mycket jag kommer att jobba eller om jag kommer att jobba över huvud taget.

Jag vågar inte riktigt säga vad jag tycker och tänker eftersom jag är rädd för att förlora en eventuell fast anställning.

Man räknas som en tillfällig person och känner sig inte riktigt som en i gruppen.

Detta innebär inte bara att man har en socialt osäker tillvaro utan även att man har ett sämre försäkringsskydd vid sjukdom och arbetslöshet.

Vilka slutsatser kan man dra av detta?

Ja, regeringens politik leder inte till säkra och trygga anställningar, utan nu kan vi se konsekvensen av regeringens arbetslinje. En kvinna med kort visstidsanställning, en så kallad timtidare, i offentlig sektor har efter 15 dagars sjukskrivning inte längre rätt till ersättning från sjukförsäkringen. Konsekvensen av regeringens politik är alltså tydlig: ett klart försämrat försäkringsskydd.

Fru talman! Jag undrar om ministern anser att regeringens politik har fått de effekter som man har eftersträvat.

Anf. 54 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Anledningen till att jag gick upp i debatten var Lars Mejern Larssons högstämda tonläge och att regeringen anklagades för passivitet därför att man inte omedelbart åtgärdat något som han hade läst om i en tidning och blivit irriterad över. Men skulle man agera på så lösa grunder när det gäller att med en rättstrygg bakgrund ta fram nya lagstiftningsförslag från regeringen tror jag att det skulle bli helt omöjligt att arbeta.

Någon ordning är ändå rimlig i det här fallet, tycker jag. Det hänvisas till sittande parlamentariska utredning som om drygt ett år ska avlämna sitt slutbetänkande. Men under tiden är man fri att när som helst inkomma med förslag som man tycker att det är viktigt att regeringen ges till känna.

Tongivande socialdemokrater och fackförningsföreträdare sitter med i den parlamentariska utredningen. Jag undrar om det är så att Lars Mejern Larsson tycker att ministern ska strunta i att de här personerna kan ta ett initiativ utifrån sin parlamentariskt valda funktion och i den ordning som man har i en kommitté för att se över de hållbara försäkringarna. Vad skulle riskeras om vi agerade utifrån varje liten puck som spelades ut i tidningarna? Det är svårt att kontrollera fakta som också finns tillgängliga för den parlamentariska kommittén för hållbara försäkringar att ta del av och att agera utifrån ett mycket kraftigare mandat som regeringen då rimligen kommer att lyssna på eftersom man enligt direktiven har rätten att göra inspel fram till slutrapporten 2013.

I en så komplicerad fråga som den om att ändra i våra gemensamma sociala försäkringar och i den trygghet som de ska ge medborgarna kan det inte vara rimligt att vi agerar utifrån varje liten okontrollerbar insändare.

Som sagt: När man diskuterar detta med Försäkringskassans kundtjänst blir man lugn i förvisningen om att finns det en någorlunda långsiktig koppling till arbetsgivaren har man ett gott försäkringsskydd. Men den som enbart är timvikarie och som inrings kan rimligen inte påverka detta på samma sätt – precis som ministern nämnde i sitt förra inlägg.

Anf. 55 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! För den enskilde finns det väldigt starka skäl att vilja bli fastanställd – mycket lätt insedda skäl. Det finns också starka och viktiga regleringar som gör att man inte ska kunna missbruka här – att människor i praktiken är fastanställda men arbetsgivaren undviker att ta det ansvar som en fast anställning skulle ge.

Av samma anledning finns det skäl för arbetsgivare att vara varsamma med att fastanställa om man inte vet att det finns behov av en fast anställning. Ibland är skälen alldeles uppenbara och helt legitima. Ett sommaröppet kafé med uteservering kan vara ett uppenbart skäl att inte ha fast anställda. En förskola som i första hand vill rekrytera svårfunna förskollärare kan ha starka skäl att inte fastanställa annan personal i väntan på förskollärare. Det finns mycket legitima skäl för detta.

Det är också mycket legitimt att människor tar arbeten, tar jobbchanser, inte sällan i väntan på att senare få en fast anställning därför att det är meriterande och ger intäkter. Så har arbetsmarknaden alltid fungerat i Sverige. Allt detta är bra. Det fanns en tid då ni tyckte att det var viktigt att människor tog de jobb som fanns inom viktiga begränsningar, inom viktiga lagar och regler som inte skulle missbrukas. Numera antyder ni alltid att det nästan är synd att människor över huvud taget arbetar.

Man kan inte resonera som att detta inte har någon betydelse, att det inte påverkar. Om du har en anställning eller inte har en anställning har betydelse av just de skäl jag nyss nämnt. Det får påverkan till exempel på beräknad inkomst om du anses vara arbetslös eller om du har en fast anställning att efter en sjukdomsperiod komma tillbaka till.

Detta ska inte diskriminera människor som har tidsbegränsade anställningar. Men det är klart att man då också måste titta på andra arbeten än den arbetsplats som arbetsgivaren inte har ett formellt ansvar att anpassa eftersom du inte har en fast anställning.

Detta är grundläggande spelregler på den svenska arbetsmarknaden som i grund och botten fungerar väl. Finns det skäl att till följd av en rörligare arbetsmarknad göra förändringar ska det absolut inte skyggas för dem, men de ska beredas precis så som vi gör i Sverige – genom en ordentlig offentlig utredning och därefter genomtänkta förslag.

Anf. 56 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Jag blir nästan mörkrädd när Finn Bengtsson här talar om en liten okontrollerad insändare – om jag uppfattat honom rätt.

För mig handlar det här om utsatta människor som har svårt att få livet att gå ihop. Det spelar ingen roll om det är *en* person. Slagen mot de arbetslösa och sjuka avlöser varandra. Det går inte att läsa väck. Du får belastningar och pålagor genom försämringarna i ersättningssystemen gång på gång. Det är rent ut sagt brutalt. Det är absolut ingenting jag ställer upp på.

Nej, växande klyftor och ökat utanförskap bygger inte Sverige starkt. Ska vi som land vara med och tävla på en allt hårdare internationell marknad krävs det att vi vågar prioritera de sociala investeringarna – det som håller samman Sverige. Det handlar om att göra våra liv bättre och ge alla chansen att förverkliga sina drömmar.

Fru talman! Mot bakgrund av regeringens tydliga misslyckande vill jag fråga om ministern kan tänka sig att vidta några som helst åtgärder för en politik som hjälper de utsatta innan den parlamentariska utredningen kommer med sina förslag, om det nu var om ett år.

Anf. 57 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! I dag är ungefär hälften så många sjukskrivna ungefär hälften så länge som när det var som värst i Sverige. Det är massor av människor som i dag är tillbaka på jobbet, det är färre människor som är långtidssjukskrivna och det är fler som står på egna ben och tjänar egna pengar – inte för att det varje dag är kul och enkelt, inte för att varje dag är rosig och inte för att man varje dag tycker att jobbet är det bästa man gör utan för att det i grund och botten är så man bygger sin egen välfärd och den gemensamma välfärden. Det finns inga genvägar.

Jag är den första att ha stor respekt för människor som har det tufft på jobbet, men jag är också övertygad om att det inte vore bättre om de *inte* var på jobbet och efter förmåga bidrog till egen försörjning och samhällets bästa. Så enkel är min uppfattning.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2011/12:54 Upphävande av lagen om exploateringssamverkan

2011/12:62 Bemyndigande om krav på och kontroll av vissa elmätare

EU-dokument

KOM(2011)873 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur)

KOM(2011)914 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Herkulesprogrammet III för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen

KOM(2011)941 Grönbok Mot en integrerad europeisk marknad för kort-, internet- och mobilbetalningar

Motioner

med anledning av prop. 2011/12:42 Förbättrade villkor för studerande föräldrar

2011/12:Ub4 av Richard Jomshof (SD)

med anledning av prop. 2011/12:45 Kustbevakningsdatalag
2011/12:Fö5 av Mikael Jansson och Richard Jomshof (SD)

Prot. 2011/12:60
24 januari

med anledning av prop. 2011/12:47 Sveriges tillträde till konventionen
om klusterammunition

2011/12:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

2011/12:U13 av Urban Ahlin m.fl. (S)

2011/12:U14 av Hans Linde m.fl. (V)

2011/12:U15 av Bodil Ceballos m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2011/12:49 Vissa frågor om fristående skolor

2011/12:Ub3 av Richard Jomshof (SD)

med anledning av prop. 2011/12:50 En gymnasiesärskola med hög kvalitet

2011/12:Ub6 av Richard Jomshof (SD)

2011/12:Ub7 av Mikael Damberg m.fl. (S)

med anledning av prop. 2011/12:51 Några begravningsfrågor

2011/12:K8 av Jonas Åkerlund (SD)

med anledning av skr. 2011/12:39 Hemlig telefonavlyssning, hemlig
teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning
i brottmål under år 2010

2011/12:Ju4 av Kent Ekeroth (SD)

med anledning av skr. 2011/12:44 Handlingsplan för att värna demokratin
mot våldsbejakande extremism

2011/12:K5 av Sven-Erik Österberg m.fl. (S)

2011/12:K6 av Jonas Åkerlund (SD)

2011/12:K7 av Kent Ekeroth (SD)

med anledning av skr. 2011/12:57 Riksrevisionens rapport om statens
styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan

2011/12:Ub5 av Richard Jomshof (SD)

Finansutskottets utlåtande

2011/12:FiU33 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om
gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast
till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora
underskott i medlemsstater i euroområdet

16 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 24 januari

2011/12:200 Nystart för nollvisionen

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 januari.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 januari

2011/12:304 En ny tullstation vid Hån

av *Gunilla Svantorp* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:305 Regeringens linje i frågan om trafiken

av *Matilda Ernkrans* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2011/12:306 Trafiksäkerhetsaspekter på försäljningen av Bilprovningen

av *Leif Pettersson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:307 Kontroll av avgasrening på fordon efter försäljningen av Bilprovningen

av *Leif Pettersson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:308 Möjlighet till besiktningsstatistik efter försäljningen av Bilprovningen

av *Leif Pettersson* (S)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2011/12:309 Svensk Exportkredit och efterlevnad av de mänskliga rättigheterna

av *Caroline Szyber* (KD)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2011/12:310 Polisutbildningen

av *Elin Lundgren* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 23 januari

2011/12:311 FRA:s hantering av personuppgifter

av *Maria Ferm* (MP)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:312 Bankernas kontanthantering

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:313 Vägstandarderna och trafiksäkerheten på Europaväg 10

av *Karin Åström* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:314 Turordningsreglerna i LAS

av *Tomas Nilsson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

**2011/12:315 Propositionen om reformeringen av skatteutjämnings-
systemet**

av *Mats Perftoft* (MP)
till statsrådet Peter Norman (M)

den 24 januari

2011/12:316 Ökning av obetalda sms-lån

av *Christina Oskarsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:317 Frågetecken kring fossilfri fordonsflotta

av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

Frågorna 2011/12:304–310 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 januari.

Övriga frågor redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 januari.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 januari

2011/12:291 Utredning av vapenexportlagstiftningen

av *Kerstin Lundgren* (C)
till statsrådet Ewa Björling (M)

den 24 januari

**2011/12:284 Konsekvenser för flyget till Norrland av föråldrat miljö-
tillstånd vid Arlanda**

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Svar på fråga 2011/12:291 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 januari.

Svar på fråga 2011/12:284 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 januari.

Prot. 2011/12:60
24 januari

19 § Kammaren åtskildes kl. 15.52.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 §	Justering av protokoll.....	1
2 §	Avsägelse.....	1
3 §	Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden	1
4 §	Meddelande om frågestund.....	2
5 §	Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	2
6 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	2
7 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
8 §	Förnyad bordläggning	4
9 §	Svar på interpellation 2011/12:162 om fritidspedagogers ansvar och befogenheter	4
	Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	4
	Anf. 2 JABAR AMIN (MP)	5
	Anf. 3 GUNILLA SVANTORP (S)	5
	Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	6
	Anf. 5 JABAR AMIN (MP)	7
	Anf. 6 GUNILLA SVANTORP (S)	7
	Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	8
	Anf. 8 JABAR AMIN (MP)	9
	Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	9
10 §	Svar på interpellation 2011/12:171 om riksintag till gymnasium utifrån exemplet Forsmarks skola	10
	Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	10
	Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	11
	Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	12
	Anf. 13 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	13
	Anf. 14 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	14
	Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	15
	Anf. 16 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	16
11 §	Svar på interpellation 2011/12:174 om statschefens immunitet.....	16
	Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	16
	Anf. 18 LENA OLSSON (V)	17
	Anf. 19 MARIANNE BERG (V)	18
	Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S).....	19
	Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	20
	Anf. 22 LENA OLSSON (V)	21
	Anf. 23 MARIANNE BERG (V)	22
	Anf. 24 HILLEVI LARSSON (S).....	22
	Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	23
	Anf. 26 LENA OLSSON (V)	24
	Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	24
12 §	Svar på interpellation 2011/12:187 om bluffakturor	25

Anf. 28	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	25
Anf. 29	KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	26
Anf. 30	RICKARD NORDIN (C)	27
Anf. 31	ANTI AVSAN (M)	28
Anf. 32	GUNNAR ANDRÉN (FP)	29
Anf. 33	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	29
Anf. 34	KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	31
Anf. 35	RICKARD NORDIN (C)	32
Anf. 36	ANTI AVSAN (M)	32
Anf. 37	GUNNAR ANDRÉN (FP)	33
Anf. 38	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	33
Anf. 39	KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	35
Anf. 40	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	35
13 §	Svar på interpellation 2011/12:172 om	
	Försäkringskassans service på lokal nivå	36
Anf. 41	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	36
Anf. 42	GUNVOR G ERICSON (MP)	36
Anf. 43	FINN BENGTTSSON (M)	37
Anf. 44	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	39
Anf. 45	GUNVOR G ERICSON (MP)	39
Anf. 46	FINN BENGTTSSON (M)	40
Anf. 47	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	41
Anf. 48	GUNVOR G ERICSON (MP)	41
14 §	Svar på interpellation 2011/12:195 om timvikariers	
	utsatta situation i sjukförsäkringen	42
Anf. 49	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	42
Anf. 50	LARS MEJERN LARSSON (S)	43
Anf. 51	FINN BENGTTSSON (M)	43
Anf. 52	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	44
Anf. 53	LARS MEJERN LARSSON (S)	45
Anf. 54	FINN BENGTTSSON (M)	46
Anf. 55	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	47
Anf. 56	LARS MEJERN LARSSON (S)	47
Anf. 57	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	48
15 §	Bordläggning	48
16 §	Anmälan om interpellation	50
17 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	50
18 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	51
19 §	Kammaren åtskildes kl. 15.52.	52

